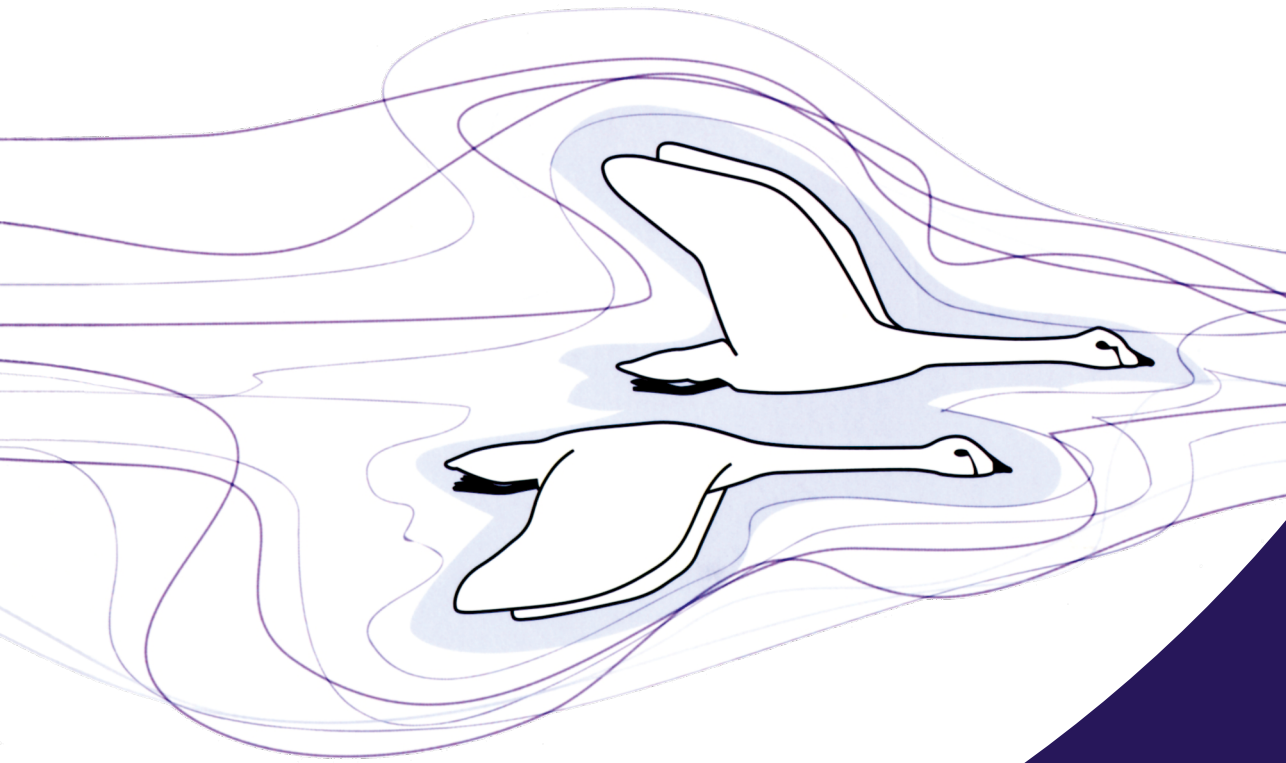

Språk i Norden 2023

Språk i Norden 2023

Språk i Norden ges ut
med stöd av
Nordiska Ministerrådet

**Språk i Norden ges ut
med stöd av
Nordiska Ministerrådet**

Utgiven av Nätverket för språknämnderna i Norden, 2023

Copyright: Författarna och Nätverket för språknämnderna i Norden
ISSN: 2246-1701

Innehåll

Förord	5
<i>Bianca Ortiz Holmberg</i>	
Ny nordisk språklitteratur utgiven 2022	
<i>Danmark, Marianne Rathje och Kirsten Lindø Dolberg-Møller</i>	6
<i>Finland, Bianca Ortiz Holmberg</i>	16
<i>Färöarna, Ragnar Sigrunarson</i>	23
<i>Grönland, Beatrine Heilmann</i>	24
<i>Island, Ágústa Þorbergsdóttir</i>	29
<i>Norge, Gunnbild Wiggen</i>	33
<i>Sverige, Johanna Ledin</i>	39
Adresser till språknämnderna i Norden 2023	52

Förord

Språk i Norden är en tidskrift som utkommer med ett nummer per år och ges ut av Nätverket för språknämnderna i Norden. Tidskriften publiceras på Tidsskrift.dk, en portal som upprätthålls av Det Kongelige Bibliotek i Danmark. Adressen är <https://tidsskrift.dk/sin>.

Språk i Norden redigeras av de nordiska sekreterarna på språknämnderna eller motsvarande i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Huvudredaktören för denna utgåva är från Finland.

Tidskriften har utkommit sedan 1970 och består vartannat år av en litteraturöversikt över språkvetenskapliga publikationer som utkommit i de nordiska länderna under 2022 och vartannat år av en litteraturöversikt och av artiklar som bygger på föredrag som hållits under det nordiska språkmötet. År 2022 arrangerades inget språkmöte och därför innehåller årets upplaga endast litteraturöversikten. Tidskriften innehåller också en aktuell adresslista till språknämnderna eller motsvarande i Norden.

Redaktionen för Språk i Norden 2023 har bestått av Ágústa Þorbergsdóttir (Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum), Bianca Ortiz Holmberg (Institutet för de inhemska språken, Finland), Marianne Rathje och Kirsten Lindø Dolberg-Møller (Dansk Sprognævn), Gunnhild Wiggen (Språkrådet, Norge) och Johanna Ledin (Språkrådet, Sverige).

Helsingfors i maj 2023

Bianca Ortiz Holmberg
Huvudredaktör

Ny nordisk språklitteratur utgiven 2022

Danmark

Marianne Rathje och Kirsten Lindø Dolberg-Møller

Bach Ipsen, Michael m.fl. (red.): Fra det ene sprog til det andet. Modersmål-Selskabet. 2022. 395 s.

27 bidrag indvier i kunsten at oversætte, især skønlitteratur, primært til dansk – og belyser det danske sprogs rolle i udlandet, historisk og kulturelt. Nogle af de bedste danske oversættere præsenterer mange praktiske og teoretiske overvejelser. Foruden retstolkning, tegnsprog og kunstsprog kommer antologien omkring en halv snes nære og fjerne sprog fra oldtiden til det 21. århundrede og deres indflydelse på dansk.

Berthelsen, Anders Wedel: Kære sprogdoktor. Kan det virkelig hedde sådan? Forlaget Skulkenborg. 2022. 144 s.

Anders Wedel Berthelsen er "sprogdoktor" på de fynske dagblade, og nu har han udgivet en bog om læsernes sproglige yndlingsaversioner. Bogen gennemgår nogle af det danske sprogs forandringer og tendenser, som "stikker i øjnene" og "skurrer i ørerne" hos læserne. Den giver dermed også et aktuelt signalement af et sprog i evig bevægelse.

Blode, Anja Ute og Elena Brandenburg (red.): Three Crowns and Eleven Tears. East Norse Philology from Cologne. Universitets-Jubilæets danske Samfund. Syddansk Universitetsforlag. 2022. 280 s.

Dette bind indeholder tolv artikler om studiet af østnordisk filologi skrevet af internationale forskere fra syv forskellige lande. Artiklerne er baseret på foredrag givet på den fjerde internationale konference for østnordisk filologi afholdt i Köln i juni 2019.

Bostrup, Lise: Hver fugl synger med sit næb. Farverige ordsprog til hverdagsbrug. Den Danske Sprogkreds. 2022. 116 s.

I *Hver fugl synger med sit næb* beskrives de sproglige træk der skaber

ordsprogenes kraft. Ordsprogenes historie fortælles, og der gives eksempler på deres anvendelse inden for centrale temaer. Bogen kan fx anvendes i folkeskolens danskundervisning, i undervisningen af dansk for udlændinge eller pga. de mange illustrationer som udgangspunkt for samtaler mellem fx bedsteforældre og børnebørn.

Carlsen, Ingrid: Mien først tusi or på wæjlbomol. (Mine første tusind ord på vendelbomål). Modersmål-Selskabet. 2022. 63 s.

Mien først tusi or på wæjlbomol er en billedordbog på vendelbomål. Hver side er illustreret med billeder og ord på vendelbomål fra et bestemt emneområde, fx 'hjem', 'legetøjsbutik' eller 'fest'. De danske dialekter er generelt trængte, og selvom vendelbomål er en af de dialekter der står stærkest i det danske dialektlandskab, er traditionelt vendelbomål på retur. Formålet med billedbogen er at bidrage til at vendelbomål videreføres til de kommende generationer.

Dansk Sproghistorie VI: Forfatternes dansk. Red. af Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen, Merete Korvenius Jørgensen og Laurids Kristian Fahl. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag. 2022. 416 s.

Formålet med *Dansk Sproghistorie* er at skabe og viderebringe ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie fra de første runeindskrifter til dagens sprog og dermed bidrage til den sproglige refleksion i Danmark, både blandt læg og lærd.

Bind 6 afslutter værket med en generel beskrivelse af stilidealer, stilforskydninger og stilistiske virkemidler gennem tiderne i skrevne tekster og i forskellige talesproggenrer. Indflydelse på dansk ordforråd og fraseologi fra oversættelser af markante fremmedsprogede værker behandles, og der gives karakteristikkere af 20 forfatters sprog som har haft indflydelse på samtidens danske sprog og måske også har haft blivende indflydelse på sproget.

Danske Studier 2022. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Carl-Emil Prehn Andersen. Universitets-Jubilæets danske Samfund, nr. 605. 2022. 127 s.

Af bindets indhold kan nævnes: Birgit Eggert, Johnny G.G. Jakobsen, Rikke Steenholt Olesen: 100 år med *Danmarks Stednavne* – og et kig ind i fremtiden, Sebastian Olden-Jørgensen: Kongedatteren og hendes ghost writer.

Danske talesprog 21. København: Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Center for Dialektforskning 2022. 233 s.

Dette nummer af *Danske talesprog* indeholder 9 artikler: Asgerd Gudiksen: Ømålsordbogens samlinger som sproghistorisk kilde, Henrik Hovmark: Dialektoptegnelser fra øresundsfiskerlejerne i 1932 – og spørgsmålet om øresundsmålene, Bjarne Simmelkjær Sandgaard Hansen: Skovshoveddialekten: en lingvistisk beskrivelse, Pia Quist: Frøuwerne på torvet. Hvordan Amager- og Skovshoved-dialekterne forblev in business i København, Alex Speed Kjeldsen: Gudjimmaswenst æjlle gott gammalt borrijnholmst? Morfologisk forenkling i Gudhjem i kølvandet på pesten i 1654, Sune Gregersen: Proksimativt færdig 'lige ved' i øsmål og bornholmsk, David Håkansson & Henrik Rosenkvist: Udbrytningsliknande konstruktioner i skånska, Lars Brink: Fordelingen af *[a(·)]* og *[α(·)]* i Krygers nordsjællandsk, Margrethe Heidemann Andersen og Marianne Rathje: "Så kommer der kraftedeme to altså, what the fuck" – Bandeord i Ex on the Beach.

Dansknoter. Red. af Birgitte Darger m.fl. Dansk lærerforening. 2022. Nr. 1-4. 62 s. + 75 s. + 61 s. + 62 s.

Dansknoter er et fagtidsskrift for undervisere i de gymnasiale uddannelser samt et kulturtidsskrift hvor danskfaget og danskfagets placering i offentligheden er til diskussion og refleksion. Af artikler i dette års numre kan fremhæves, fx Helle Trier: Undervisning i nabosprogene som en del af danskundervisningen (nr. 1), Lian Malai Madsen: Sprog og magt (nr. 3), Camilla Kleemann-Andersen og Marie Maegaard: Sprog og magt i Grønland (nr. 3), Michael Nguyen: At foreskrive og beskrive – to forskellige tilgange til sproget (nr. 3).

Gandil, Trine Lykke og Martin Hauerberg Olsen: Følgeligt. En grundbog i syntaks og kohæsjon for undervisere i læsning og skrivning. Samfundslitteratur. 2022. 199 s.

Bogen handler om hvordan ord sættes sammen til større helheder. Det gælder både sammenføjning af ord til længere ordfølger og sætninger (syntaks), og sammenbinding af sætninger til større meningsfulde enheder (kohæsjon). Bogens første og sidste kapitler danner ramme for det pædagogiske arbejde med syntaks og kohæsjon og behandler emnerne kommunikation, informationsstruktur, sproglig rådgivning, vurdering af elevtekster og teksters tilgængelighed. I bogens midte behandles først syntaks med gennemgang af sætningen, sætningstyper, sætningens led, leddenes materiale og redskaber til at afgrænse led og beskrive ledstilling. Dernæst følger en indføring i kohæsjon og de signaler man gør brug af for at skabe sproglig sammenhængskraft. Bogen er forsynet med øvelser og løsningsforslag hertil.

Hansen, Henrik Houe: Kort og godt – om tegnsætning. Dansk lærerforeningen. 2022. 87 s.

Kort og godt – om tegnsætning er en bog der vejleder i hvordan man sætter tegn korrekt. Den er rig på forklaringer, eksempler og øvelser til alle tegn, men hovedvægten i bogen er lagt på kommaet, som mange oplever som det sværeste tegn i vores skriftsprog.

Hansen, Inger Schoonderbeek: Jysk. Tænkepauser 100. Aarhus Universitetsforlag. 2022. 60 s.

Jysk er ikke bare jysk, der er både nuerenfywrs, wæsterfræ', kro-njysk og synnejysk. Jysk fra Skagen i nord til Padborg i syd, endda lidt over grænsen også. Og så er der rejti jysk, som selv jyder knap fatter. Jyder har talt jysk i tusind år, men af og til render de fra det. Sønderjyden slæe øwwe i dansk og tysk, og hovedstadens jyder skjuler bønderord for at tale byens sprog. Så de gåt nåk. Det jyske forlag hylder halvøens dialekter, inden de helt forstummer.

Henriksen, Lars og Anders Larson: Vilters leksikon over børnebandeord. Muusmann Forlag. 2022. 113 s.

Børn bander, og faktisk er det sundt at sætte trumf på følelserne indimellem. Men nogle voksne synes det lyder forfærdeligt. *Vilters leksikon over børnebandeord* viser en ny og sjov måde at bande på hvor ingen bliver sure. I bogen finder man 50 børnebandeord der føles lige så gode at sige som voksenbandeord, men som lyder pænere. Man får samtidig de sjove historier om hvordan hvert udtryk er opstået.

Iversen, Stefan: Retorik. Tænkepauser 95. Aarhus Universitetsforlag. 2022. 60 s.

Retorik er en uundværlig kundskab. Ikke bare for politikerne med hang til let manipulation eller konfirmanden, der vil sige pænt tak for gaverne, men for os alle sammen. Retorisk viden om indhold, stil og struktur giver magt over vores tungemål, som ellers tilbyder så mange udtryksmuligheder, at det er til at miste mælet over. Kunsten at vælge de rette ord på rette tid kan hjælpe os med at træffe de bedste fælles beslutninger og sågar holde liv i demokratiet.

Karker, Allan: Dansk i tusind år. Et omrids af sprogets historie. 3. udgave. Modersmål-Selskabet. 2022. 276 s.

Dansk i tusind år er en fortælling om sprogets skiftende bygning og brug gennem tiden med autentiske eksempler, der viser de store linjer i udviklingen

af det rigsdanske skriftsprog, opdyrkningen af nye genrer og typiske tendenser i sprogbrugen. Bogen rækker fra de ældste runeindskrifter i Danmark frem til vor egen tids mangfoldighed af sproglige udtryksformer, og det danske sprogs skæbne sættes glimtvis i et nordisk perspektiv.

Dansk i tusind år er skrevet for læsere uden særlige forudsætninger og er tilbagevendende pensum på bl.a. danskstudierne. Den udkom første gang som Modersmål-Selskabets årbog i 1993. I denne 3. udgave er fremstillingen revideret med forbedrede illustrationer og teksteksempler med runer samt nye kapitler om fremtidsudsigterne for det danske sprog.

Matthiessen, Annemette m.fl. (red.): Tekster og kommunikation i socialt arbejde. Samfundslitteratur. 2022. 239 s.

Gennem de seneste årtier er krav om skriftlige kompetencer blevet stadig mere påtrængende for især socialrådgivere, men også pædagoger, lærere, sundhedsplejersker og andre fagprofessionelle. Denne bog skal styrke studerende og fagprofessionelle i at forstå, skrive og bruge tekster og dokumentation i socialt arbejde. Fokus er på teksters rolle i samarbejdet mellem den fagprofessionelle og borgeren – eller mellem forskellige fagprofessionelle. Bogens første del omhandler socialt arbejde bredt set, mens anden del af bogen beskæftiger sig med områderne børn og familie, voksne udsatte og beskæftigelse.

Mål & Mæle. 43. årgang. Red. af Ditte Boeg Thomsen, Simon Poulsen, Ken Farø og Thomas Olander. 2022. Nr. 1-3. 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af disse numres indhold er der grund til at fremhæve: Ruben Schachtenhaufen: Hvor mange vokaler er der i dansk? (nr. 2), Nicolai Pharao: Hvad er et *r*? (nr. 2).

Ny forskning i grammatik 29. Red. af Kasper Boye, Tanya Karoli Christensen, Klaus Geyer og Henrik Jørgensen. Dansk Sprognævn. 2022. 194 s. Tidsskriftet publiceres på <https://tidsskrift.dk/nfg/index>.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning inden for dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes: Jürg Fleischer og Sten Vikner: Findes der OV-sprog som også tillader VO? Om *og*-infinitiver i Sydslesvig, Eva Skaftø Jensen og Jørgen Schack: Perfektum participium i attributiv stilling. Diakroni og synkroni, Laura Bang Lindegaard: "Hold afstand!" Handlingsanvisende risikokommunikation

under COVID19, Michael Nguyen og Anna Sofie Hartling: Konjunktion eller præposition? Om nogle ledsætningsinitiale elementers ordklasse.

NyS. Nydanske Sprogstudier 61. Red. af Elisabeth Muth Andersen, Jan Heegård, Michael Nguyen, Mads Poulsen, Line Sandst, Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2022. 186 s. Tidsskriftet publiceres på <https://www.nys.dk>.

Bind 61 indeholder 4 artikler: Brian L. Due, Ann Merrit Rikke Nielsen og Savi D. Jakobsen: Den sociale konstruktion af uvidenhed: en medlemskabskategoriseringsanalyse (MCA) af samskabelsen af identiteter, når ældre svagsynede borgere møder ny teknologi, Elisabeth Muth Andersen: "Since I am Danish ...": National identitet brugt til at skabe tilknytning til fænomenet 'hygge' i vlogs på YouTube, Inger Schoonderbeek Hansen: Findes der en særlig jysk sprogidentitet?, Dorte Lønsmann, Janus Mortensen, Jacob Thøgersen: Er engelsk stadig et fremmedsprog i Danmark? Et spørgsmål om kollektiv sproglig identitet.

NyS. Nydanske Sprogstudier 62. Red. af Elisabeth Muth Andersen, Jan Heegård, Alexandra Kratschmer, Michael Nguyen, Line Sandst, Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2022. 135 s. Tidsskriftet publiceres på <https://www.nys.dk>.

Bind 62 indeholder 3 artikler: Susanne Kjærbeck og Niels Møller Nielsen: Debat på et socialt medie, Christophe Zerakitsky Vies og Jan Heegård Petersen: "Åha, vi er altså på den, for tegnet har delt sig i to". Om *altså's* udtaler og funktioner, Margrethe Heidemann Andersen og Line Sandst: Hverdagens engelsk.

Bind 62 indeholder også to anmeldelser. For det første Helge Sandøys anmeldelse af *Dansk Sproghistorie 5. Dansk i samspil* udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, hovedredaktør Ebba Hjorth. For det andet Nina Grønnums anmeldelse af Jan Heegård Petersen, Holger Juul, Nicolai Pharao og Marie Maegaard: Udtalt. En introduktion til dansk fonetik.

Nyt fra Sprognævnet. Dansk Sprognævn. Publiceret på <https://dsn.dk/nyt/nyt-fra-sproгнаevnet>. 2022, nr. 1-3, 20 s. + 27 s. + 24 s.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx Margrethe Heidemann Andersen: *Hvidvaskning, greenwashing og sportswashing* (nr. 1), Johanne Niclasen Jensen og Marianne Rathje: Generationernes holdninger til bandeord – 10 år senere (nr. 2), Michael Nguyen: Om postpositioner – en ukendt ordklasse i

dansk (nr. 2), Christina Dideriksen, Peter Juel Henriksen og Thomas Widmann: Det Centrale Ordregister (nr. 3).

Ord & Sag 42. Aarhus Universitet 2022. 72 s.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx Mette-Marie Møller Svendsen og Kristoffer Friis Bøegh: 90-årsfødselsdagen – jysk dialektforskning i Århus fra 1932 og til i dag, Kristoffer Friis Bøegh: Om dialektcykelkulturen i 1940 og udforskningen af artikelgrænsen mellem øst- og vestjysk.

Ord. Encyklopædi. Politikens Forlag. 2022. 350 s.

Ord er en hyldest til det danske sprog med indslag fra mere end 200 kendte danskere, der har fortolket et ord med en helt særlig betydning for dem. Her bidrager alt fra kunstnere, politikere, erhvervsledere til hjerteforskere, musikere, og arkæologer med deres fortolkninger af deres udvalgte ord.

Rask. International Journal of Language and Communication 54. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication 2022. 83 s.

Fra nummeret kan nævnes: Jan Foght Mikkelsen: Fortolkningens pragmatik. Kritik af den sproghandlingsfilosofiske pragmatiks kommunikationsopfattelse.

Rask. International Journal of Language and Communication 55. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication 2022. 149 s.

Fra nummeret kan nævnes: Nina Nørgaard og Cindie Aaen Maagaard: SFL, socialesemiotik og den kommunikerende organisation. Ida Melander og Anders Björkqvall: När den organiserade sjukvården uppfattas som otillräcklig: Affekt och känsla i texter om endometriosis. Alexandra Holsting og Mia Kaveri Møllgård: I festligt lag for længe siden – en SFL-analyse af danske politikeres udtalelser i kølvandet på egne sexismesager. Flemming Smedegaard: SFL i dialog med andre paradigmer i organisationskommunikation.

Rathje, Marianne: Sproglige tildenser. Sprogforandringer i dansk. Syd-dansk Universitetsforlag. 2022. 144 s.

Marianne Rathje har samlet 50 af sine klummer fra Politikens sprogklumme

Ugens ord. Med udgangspunkt i nutidens sprogbrug gives der eksempler på den historiske udvikling af sproget, samtidig med at der peges på hvor det bevæger sig hen. Der gives fx svar på spørgsmål som: Hvorfor siger folk *bære den af* i stedet for *bære nag*? Hvorfor præsenterer telefonsælgere sig altid med et *pænt goddag* når alle synes det er pænt irriterende? Og er *sgu* stadig et bandeord?

Rienecker, Lotte og Peter Stray Jørgensen (bidrag Signe Skov m.fl.): Den gode opgave. Håndbog i opgave-, projekt- og specialeskrivning. 6. udgave. Samfundslitteratur. 2022. 462 s.

Den gode opgave er håndbogen til studerende på videregående uddannelser der skriver bachelor-/kandidatopgaver, projekter og specialer på alle årgange på universitets- og projektorienterede uddannelser, bundne opgaver/essays samt diplom- og masteropgaver. *Den gode opgave* er skrevet af en række eksperter i akademisk skrivning, informationssøgning og videnskabs-teori.

6. udgave er fuld af nye eksempler fra gode opgaver, projekter og specialer og har aktiviteter i skemaform til at komme godt og rigtigt i gang med opgaveskrivningen, samt et helt nyt kapitel om at skrive sammen med andre.

Schachtenhaufen, Ruben: Ny dansk fonetik. Books on demand. 2022. 180 s.

Ny dansk fonetik er en grundbog i dansk udtale og lydskrift. Bogen er en ny og tidssvarende analyse af dansk fonetik baseret på principperne i det internationale fonetiske alfabet IPA.

Slangordbogen. App udarbejdet af Torben Christiansen. 4. udgave, 2022.

Slangordbogen er kommet i en ny og større version. Den nye version indeholder både ny slang og en bredere dækning af slang hos forskellige grupper. Ordbogen indeholder ca. 12.000 opslagsord, 5.000 udtryk, 17.100 definitioner, 15.100 citater, 80.900 synonymer, 4.800 oplysninger om oprindelse (etymologi) og 1.200 illustrationer. Hver eneste betydning er eksemplificeret med et autentisk citat fra bøger, aviser, blade, nettet osv.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 2022, nr. 1, 2, 3, 4. 24 s. + 24 s. + 24 s. + 20 s.

Foruden anmeldelser af sprog litteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Mads Büchert Eskildsen: Fra Kiev til Kyiv via Kyjiv (nr. 2).

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 74. Roskilde Universitetsforlag 2022. 102 s.

Nr. 74 er et temanummer om *Motivation* og indeholder bidrag af bl.a. Astrid Mus Rasmussen: Motivation og differentiering i fremmedsprogsundervisningen, Dina Omar: Gymnasieelevers motivation i spanskfaget, Petra Daryai-Hansen, Anne-Marie Fischer-Rasmussen, Katalin Fenyvesi, Mirjam Gebauer, Katja Gorbahn, Camilla Franziska Hansen: Motivationsorienteringer i tyskundervisningen. En kvantitativ og kvalitativ undersøgelse på tværs af uddannelsesniveauer, Randi Møllergaard Baun: Investering i identitet som motivation i tilegnelsen af dansk for voksne.

Sprogkræsen. Nyt fra Den Danske Sprogkreds. 5. årgang, 2022, nr. 15, 16, 17. 32 s. + 32 s. + 32 s.

Numrene indeholder omtaler og referater af sproglige arrangementer, interviews med sprogpersoner, anmeldelser af sprog litteratur og sprogarrangementer samt kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx Lise Bostrup: N.F.S. Grundtvig og det danske sprog (nr. 16), Bent Christensen og Lise Bostrup: Ord, som er opfundet eller præget af N.F.S. Grundtvig (nr. 16), Karin Louise Sigurskjold og Lise Bostrup: Ord fra nordisk mytologi i moderne dansk (nr. 17).

Språk i Norden 2022. Udgivet af Netværket for sprognævnene i Norden. 149 s.

Språk i Norden er et årsskrift der udgives af Netværket for sprognævnene i Norden. Det redigeres af sprognævnenes nordiske sekretærer og publiceres på <https://tidsskrift.dk/sin>. Artiklerne i *Språk i Norden 2022* bygger på det forgangne års indlæg og foredrag fra det nordiske sprog møde, der i 2021 havde temaet sprogteknologi. Af artikler kan nævnes: Sabine Kirchmeier: ELRC, ELG og ELE – Europæiske krafttilskud til nordisk sprogteknologi, Peter Juel Henriksen: Robotten – Den hundredårige der kom ind på scenen og ikke forsvandt, Michael Stormbom: Tillgänglig textning med hjälp av språkteknologi.

Togeby, Ole: Det står mellem linjerne. Aarhus Universitetsforlag. 2022. 94 s.

Mange af de tanker vi deler med hinanden, står ikke på linjerne, men mellem dem. De er usynlige ved første øjekast fordi vi forudsætter eller underforstår dem – og alligevel er de afgørende når vi skal forstå et budskab.

Det står mellem linjerne undersøger alt det vi lader være usagt, og sætter ord på kraften i vores udeladelser. Med en række virkelige eksempler viser

bogen hvordan debattører, politikere og forfattere har større eller mindre held med at omsætte luftige idéer til klar tale. For kommunikation kræver samarbejde. Afsender skal sætte sig i modtagers sted, og modtager skal vise afsender barmhjertighed. Ellers mislykkes kommunikationen, uanset om den består i en aarhusvittighed, et interview med Mette Frederiksen, en facebook-sviner eller et digt af Grundtvig.

Toxvig, Mikkel: Farvel til business bullshit: et opgør med klichéer, platheder og oppustet sprog. Akademisk Forlag. 2022. 235 s.

Farvel til business bullshit gør op med et af de, ifølge forfatteren, værste træk ved den moderne danske ledelseskultur: sproget, der er fyldt med business bullshit. Det ledelsessprog, der dominerer i danske virksomheder og florerer i den interne kommunikation, er ifølge ham nemlig fyldt med klichéer, prætentivt bullshit og platheder, der faktisk bare gør sproget mindre klart og mere uværdigt.

I bogen opsøger forfatteren de steder hvor bullshit-sproget er mest udbredt og alting drejer sig om visioner, missioner, kernefortællinger og metaforer. Forfatteren viser hvor sproget går galt og opfordrer ledere og medarbejdere til at gøre deres interne kommunikation klarere, mere forståelig og mindre opblæst at høre på.

Villadsen, Lisa S. (red.): Dronningen taler. Dansk Sprognævns skrifter 53. Gads Forlag. 2022. 160 s.

Dronningen taler er udgivet i anledning af dronning Margrethes 50-års regeringsjubileum. I otte kapitler undersøger eksperter majestætens taler ud fra en række faglige vinkler. Af artikler fra bogen kan nævnes: Sabine Kirchmeier og Eva Skafte Jensen: Gammeldags og dog moderne – dronningens sprog, Hanne Smith Pedersen og Louise Fischer-Nielsen: Lyden af en dronning.

Finland

Bianca Ortiz Holmberg

Berg, Jens, 2022: Mediesamarbete i Svenskfinland. Så här kommer de finlandssvenska mediehusen att börja samarbeta. Helsingfors: Tanke-smedjan Magma. 42 s.

Viljan att samarbeta är stor i de finlandssvenska mediehusen. De kommersiella mediehusen KSF Media, HSS Media och ÅU Media har börjat samarbeta med public service-bolaget Yles svenska del, Svenska Yle. Samarbetet kommer att handla om datajournalistik, språkvård och direktsändningar som Svenska Yle producerar och som mediehusen får använda på sina webbplatser.

Publikationen kan laddas ner på https://magma.fi/wp-content/uploads/2022/05/Magma-3_22.pdf.

Biström, Anna & Johanna Wassholm, 2022: Historiska och litteraturhistoriska studier 97. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. 292 s.

Temat för HLS 97 är natur/onatur. Verk av Gurli Lindén, Monika Fagerholm, Lars Englund, Solveig von Schoultz och finländska modernister studeras. Artiklarna, essäerna och översikterna reflekterar bland annat kring teman som hav, ljus, passion och ekofeminism. Klimatanpassningen i Åbo under 1700-talet analyseras i en fallstudie av hur staden anpassades till islossningarna i Aura å. Beröringspunkter mellan natur och språk i finländsk efterkrigstida modernistisk lyrik diskuteras. Ann-Catrin Östmans föredrag vid Svenska litteratursällskapet i Finlands årshögtid 2022 ingår också.

Publikationen kan laddas ner på <https://hls.journal.fi/issue/view/8607>.

Darling, Deborah Charlotte, 2022: Un/seen Languages in a Multilingual University. A Case for a Plurilingual Approach in Finnish Higher Education. [Sedda och osedda språk vid ett mångspråkigt universitet. Ett fall för en mångspråkig approach i finländsk högre utbildning.] Helsingfors: Helsinki Studies in Education no. 145. 192 s.

Avhandlingen undersöker språkpraktiker vid Helsingfors universitet, med utgångspunkt i internationella studenter. Resultaten visar att även om universitetet stöder språklig mångfald finns det i praktiken få möjligheter för internationella studerande att använda sina egna språk. De möjligheter som fanns uppstod snarast spontant.

Utifrån resultaten föreslår forskaren en policy där språklig mångfald upp-

muntras även om engelska är det huvudsakliga undervisningsspråket på en kurs. Förslaget gäller inte kurser som går på finska, eftersom engelskan inte får tränga undan finskan som akademiskt språk eller som undervisningsspråk.

Avhandlingen kan laddas ner på [UN/SEEN LANGUAGES IN A MULTILINGUAL UNIVERSITY A Case for a Plurilingual Approach in Finnish Higher Education \(helsinki.fi\)](https://www.helsinki.fi/un/seen_languages_in_a_multilingual_university_a_case_for_a_plurilingual_approach_in_finnish_higher_education).

Forsgård, Nils-Erik (red.), 2022: 30 röster om Norden. Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 343 s.

I antologin skriver 30 skribenter från de nordiska länderna om sin syn på Norden. Bland temana finns till exempel politik, kultur, säkerhet och samarbete. Utgångspunkten är Norden efter coronapandemin och på väg mot 2030. Även förhållandet till Ryssland diskuteras, liksom språk och integration.

Publikationen kan laddas ner på https://magma.fi/wp-content/uploads/2022/04/Nordenantologi_2030_webb.pdf.

Helfer Paavola, Jennifer, 2022: Nordic Market Scenarios. Imagining the Nordic markets in a changed global landscape. [Nordiska marknads-scenarier. Att föreställa sig de nordiska marknaderna i ett förändrat globalt landskap.] Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 24 s.

Rapporten bygger på framtidsskisser av fem tankesmedjor i olika nordiska länder. Skisserna målar upp möjliga scenarier som Norden kommer att stå inför fram till 2030. Rapporten börjar med att beskriva de riktningar som situationen i hela världen kan komma att ta under den här tiden och fortsätter med att identifiera fem trender ur ett paneuropeiskt perspektiv. Slutligen beskrivs fyra möjliga scenarier för den nordiska modellen.

Rapporten kan laddas ner på <https://magma.fi/wp-content/uploads/2022/04/Danske-Bank-Nordic-Market-Scenarios-Report-1.pdf>.

Himmelroos, Staffan, Åsa von Schoultz, Isak Vento & Maria Bäck, 2022: Väljarbeteende bland svenskspråkiga utlandsfinländare. Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 38 s.

Omkring 13 procent av de finlandssvenska väljarna bor utomlands. I riksdagsvalet år 2019 röstade omkring 25 procent av dem i valet, mot knappt 13 procent av alla utlandsfinländare. De flesta som inte röstade uppgav att de inte vet tillräckligt om den politiska situationen i Finland. Andra orsaker var praktiska hinder och brist på kunskap om kandidaterna. Enligt rapportförfattaren Staffan Himmelroos kan brevröstning, som infördes i valet 2019, öka andelen utlandsfinländare som röstar.

Publikationen kan laddas ner på https://magma.fi/wp-content/uploads/2022/09/Magma_4_22_NP.pdf.

Huhtamäki, Martina, Jannika Lassus & Caroline Sandström (red.), 2022: Folkmålsstudier 60. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. 248 s.

Tidskriften Folkmålsstudier innehåller artiklar inom nordisk filologi eller nordistik. Nummer 60 innehåller följande referentgranskade vetenskapliga artiklar: Saara Haapamäki: Språkliga landskap i Åbo förr och nu; Tomas Lehecka et al: Vilka faktorer predicerar behärsksningen av svenskans preteritumböjning? Om finska gymnasieelevers inläring av femton vardagliga verb; Mari Mäkilä: Syntaktisk komplexitet i inläraarsvenska: en jämförelse mellan finska universitetsstudenters muntliga och skriftliga produktion på två olika färdighetsnivåer; Minna Sandelin: Topikaliserade rums- och tidsadverbial i fornsvenskt lagspråk – texttypiska och informationsstrukturella drag; Anders Stendahl: Kungliga Akademien i Åbo och den ortografiska standardiseringen – var Åbo kulturellt isolerat?; Eveliina Tolvanen: *Jag skulle säga* i svenskt samtalsspråk samt ett smärre bidrag; Ann-Marie Ivars: Sydösterbottnisk negering och två tryckta lectorer från disputationer i svenska språket och nordiska språk av Laura Leden och Heidi Poutanen. I numret ingår Minna Levälähtis recension av Maria Kautonen & Mikko Kuronen: Uttalsinläring med fokus på svenska.

Den elektroniska utgåvan är fritt tillgänglig på webben med ett års fördröjning på <https://journal.fi/folkmalsstudier>.

Katajamäki, Heli, Mona Enell-Nilsson, Hannele Kauppinen-Räisänen & Hanna Limatius (red.), 2022: Responsible Communication. [Hållbar kommunikation.] VAKKI Publications 14. Vasa: VAKKI Föreningen för kommunikationsforskning rf. 193 s.

Responsible Communication innehåller 11 finsk-, svensk- och engelskspråkiga peer review-artiklar som behandlar temat Hållbar kommunikation ur fyra olika perspektiv.

Det första perspektivet är kommunikationsbehov som gäller minoriteter. Det andra perspektivet gäller terminologi och ambitionen att utveckla terminologiarbetet. Målet är att kommunikationen ska vara begriplig så att experter kan förstå varandra bättre.

För det tredje behandlas hållbar ekonomisk verksamhet ur ett kommunikationsperspektiv, bland annat på banker och statligt ägda bolag.

Det fjärde och sista perspektivet är ett teoretiskt perspektiv på hållbar kommunikation, med teman som etik, filosofi och kommunikationens betydelse för att skapa en upplevelse av tillhörighet.

Publikationen kan laddas ner på <https://vakki.net/wp-content/uploads/2023/01/RC2022.pdf>.

Kielikello. Kielehuollon tiedotuslehti. [Språkklockan. Finska språkvårdens informationsblad.] Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Kielikello utkommer på nätet fyra gånger om året.

Det första numret år 2022 handlar om finskans ställning och språkpolitik. Bland annat granskas Statsrådets nationalspråksstrategi, som utkom i december 2021 och som innehåller många åtgärder som ska stötta finskans ställning. Dessutom behandlas till exempel flerspråkighet på arbetsplatsen och vikten av språkkunskaper och delaktighet i integrering.

I årets andra nummer riktas blicken mot namnens historia: hurdana personnamn användes på de östersjöfinska folkens bosättningsområden (till exempel i Finland, Estland och Ingermanland) under förkristen tid och vad berättar de om sin egen tid? Nutida namnbruk granskas i sin tur i en artikel som handlar om skillnader och likheter i namnpraxis i de nordiska länderna.

I det tredje numret av Kielikello lyder frågan: "Kan jag få prata finska?" I en av artiklarna ställs frågan om varför många med finska som modersmål byter till engelska när de talar med en person som håller på att lära sig finska eller bedömer en persons finskkunskaper utifrån deras utseende.

Temat för årets sista nummer är myndighetsspråk och lagspråk. Är lagspråk så obegripligt som det påstås? Också finskan i EU är föremål för granskning: veteranerna inom EU-översättningen berättar hur finskan så småningom har anpassat sig till att bli en jämlik medlem i EU:s mångspråkiga gemenskap. Kielikello kan läsas på adressen www.kielikello.fi.

Kostamo, Pipsa, Tiina Airaksinen & Hanna Vilkkä, 2022: Kirjoita itsesi asiantuntijaksi – Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. [Skriv dig till expertis – En guide till att skriva lärdomsprov.] Helsingfors: Art House. 207 s.

Boken är tänkt som ett hjälpmedel för studerande på yrkeshögskolenivå som skriver lärdomsprov och även för lärare. Fokus ligger på lärdomsprov som kombinerar praktik och teori. Boken tar upp moment som ofta känns utmanande för studenter: sambandet mellan att läsa, skriva och tänka, att skriva olika versioner av texten och responsens betydelse.

Koukkunen, Kalevi, 2022: Peltoveturi ja notkistelija – unohdettujen sanojen kirja. [Peltoveturi och notkistelija – de bortglömda ordens bok.] Helsingfors: Aviador. 578 s.

Under 1800-talet skulle finskan utvecklas till ett europeiskt kulturspråk.

Därför behövdes många nya ord som publicerades bland annat i ordböcker, fackböcker och tidningar. Kalevi Koukkunen beskriver bakgrunden till en del av de här bortglömda finska orden, med Elias Lönnrots finsk-svenska ordbok som en av de främsta källorna. Boken är en ordbok men också en bok om finskans utveckling och Finlands historia.

Leskelä, Leela, 2022: Selkopuhetta! : Puhuttu selkokieli kehitysvammaisten henkilöiden ja ammattilaisten vuorovaikutuksessa [Klart prat! : Talat lätt språk i växelverkan mellan personer med funktionsnedsättning och professionella.] Helsingfors: Helsingfors universitet. 106 s.

I sin avhandling analyserar Leela Leskelä 16 videoinspelningar av samtal mellan personer med funktionsnedsättningar och professionella. Syftet med avhandlingen är att ta fram information om särskilda drag i växelverkan hos en språkligt utsatt grupp. Med hjälp av resultaten är tanken att utveckla anvisningar för talat lätt språk, ett område som det finns väldigt lite forskning om och anvisningar för. Resultaten visar att det finns olika strategier för att reda ut oklarheter i kommunikationen, bland annat att be om tilläggsbekräftelse och ge rikligt med positiv respons. Forskningsresultaten tyder på att anvisningar kan vara till hjälp i språkligt utmanande situationer och vidga vyerna för vilka språkliga specialbehov en talare med funktionsnedsättning har.

Avhandlingen kan laddas ner på https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/350709/Leskel%C3%A4_Leela_dissertation_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Markelin, Lia, 2022: Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2022. Helsingfors: Tankesmedjan Magma. 66 s.

Ungdomsbarometern 2022 är dyster läsning. Undersökningen bland nästan 900 svenskspråkiga finländare mellan 15 och 19 år visar att de ungas psykiska hälsa fortsätter försämrats, speciellt bland flickor. Över hälften känner ångest inför framtiden och två tredjedelar ser Putins Ryssland som ett hot för Finland. Andelen som upplever mål och mening i livet har halverats på fyra år. Dessutom upplever över hälften att deras skolgång påverkades negativt av coronapandemin.

Publikationen kan laddas ner på https://magma.fi/wp-content/uploads/2022/11/magma-ungdomsbarometer2022-digiupplaga_slutlig-1.pdf.

Sandell, Karin, 2022: Parasiter och ”bättre folk”. Affekt i näthat mot det svenska i Finland. Åbo: Åbo Akademis förlag. 197 s.

Karin Sandell undersöker hur näthat mot finlandssvenskar och det svens-

ka språket i Finland uttrycks i diskussionsforum på nätet. Utgångspunkten är teorier om affekt. Sandell behandlar bland annat olika affektiva verktyg som används för att förmedla affekt genom text: metaforer, emotionsord, emotiva uttryck och ortografiska praktiker. Analysen visar bland annat hur materialet avhumaniserar människor och formar vissa typer av värderingar.

Avhandlingen kan laddas ner på https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/183059/sandell_karin.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Sopanen, Pauliina, 2022: Språköverskridande policy och verksamhet på ett samlokaliserat daghem. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. 125 s.

Avhandlingen är en kvalitativ fallstudie av språkpolicyn i ett daghem med både svenska och finska avdelningar. Språkpolicyn undersöks genom studier av personalens agerande. Ett annat område som studeras är vilken effekt språkplanering och språkideologier har på personalens språkanvändning. Två småbarnspedagoger på en finsk avdelning och två på en svensk deltog i studien.

Resultaten visar att policyn på just detta daghem har blivit tvåspråkig, även om styrdokumentet skapar en relativt enspråkig bild av småbarnspedagogiken. Personalens språkval beror på barnets språk och vilken grupp barnet tillhör, men också på personalens egna språkkunskaper. Språkpolicyer på nationell och institutionell nivå påverkar också språkvalet. Språkpolicyn på daghemmet kan beskrivas som holistisk: de enspråkiga verksamheterna stöder barnens språkutveckling och språkinläring, medan gemensamma aktiviteter, samarbete mellan grupperna och uppmuntran från personalen stöder tvåspråkighet. Samlokaliserade daghem har stor potential för aktiviteter över språkgränserna.

Avhandlingen kan laddas ner på https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/82654/978-951-39-9192-0_vaitos17092022.pdf?sequence=-1&isAllowed=y.

Språkbruk. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Språkbruk utkommer på nätet och publicerar artiklar fortlöpande under hela året. År 2022 publicerades 43 artiklar, krönikor, opinionstexter och ledare på webbplatsen www.sprakbruk.fi. Artiklarna behandlar språk ur alla synvinklar i populärvetenskaplig form. Språkbruk publicerar också intervjuer, bokrecensioner och mer personliga texter, där skribenten skriver fritt utifrån temat språk. I serien Fem frågor har olika personer fått besvara fem frågor i anknytning till något aktuellt tema och i serien Synpunkten har olika skribenter tagit ställning i någon språkrelaterad fråga. Ledarna har skrivits av tf chefredaktö-

ren Charlotta af Hällström-Reijonen (januari–september) och chefredaktören Bianca Ortiz Holmberg (från och med oktober).

Suomen etymologinen sanakirja. [Finsk etymologisk ordbok.] 2022. Helsingfors: Institutet för de inhemska språken.

Suomen etymologinen sanakirja innehåller omfattande information om ursprunget till 56 000 finska ord. Den består av de tidigare tryckta verken Suomen sanojen alkuperä [De finska ordens ursprung] (Itkonen & Kulonen, 1992–2000) och Stadin slangin etymologinen sanakirja [Etymologisk ordbok över den finska Helsingforsslangen] (Forsberg 2021) samt en tilläggsdel, Etymologinen täydennysosa [Etymologisk tilläggsdel], (Ruppel, 2021).

Ordboken finns fritt tillgänglig på <https://kaino.kotus.fi/ses/>.

Färöarna

Ragnar Sigrunarson

Hansen, Zakaris Svabo & Jacobsen, Jógvan í Lon, 2022: The Lexicography of Faroese. Red.: Patrick Hanks & Gilles-Maurice de Schryver. International Handbook of Modern Lexis and Lexicography. Springer. Berlin, Heidelberg. 7 s.

Kapitlet drejer sig om leksikografi på Færøerne med særligt henblik på hvilken rolle lingvistisk purisme spiller i redigeringen af færøske ordbøger.

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2022: Flertalsformer af ari-ord i den færøske talesprogsbank. Nordlyd 46/1, Morfologi, målstrev og maskinar: Trond Trosterud {fyller | täyttää | deavdá | turns} 60!, s. 103-113.

Artiklen undersøger dialektal variation i flertalsendelser af maskuliner med *-ari* i ental. Artiklens empiriske materiale er fra *Føroyskur talumálsbanki* (da. *Færøsk talesprogsbank*). Artiklen er også en undersøgelse af hvor brugelig sprogbanken er med hensyn til at forske i færøsk dialektvariation.

Petersen, Hjalmar P., 2022: Evidence for the modification of dialect classification of modern spoken Faroese. European Journal of Scandinavian Studies, 52/1, s. 43-58.

Artiklen præsenterer en revideret klassifikation af færøske dialekter. Til forskel fra tidligere klassifikationer tager denne den synkrone distribution af tryksvagt *i* og *u* med i betragtning, da denne har forårsaget forandringer i bøjningssystemet. Artiklen analyserer også distributionen af tryksvage og trykstærke vokaler og aspirerede vs. ikke-aspirerede *p*, *t*, *k* efter lang vokal.

Rasmussen, Sissal Maria, 2022: Faroese children's first words. Nordic Journal of Linguistics. 26 s.

Artiklen undersøger færøske børns tidlige produktive ordforråd med en adaptation af MacArthur–Bates Communicative Development Inventories (MB-CDI). Færøske børns sprogtilegnelse og sprogkompetence er sammenlignelig med børn, der lærer andre sprog. Færøske børn har dog noget flere ord for familiemedlemmer som stabile ord.

Grönland

Beatrine Heilmann

Bernhardsen, Else & Kreutzmann Beathe I., 2022: Allaaserinninneq pillugu atuartitsineq. Bachelorprojekt ved Institut for Læring, Ilisimatusarfik. Bachelorprojektet er en undersøgelse om, hvordan man kan undervise i opgaveskrivningen i faget grønlandsk i folkeskolen i Grönland.

Berthelsen, Malu Jessen, 2022: Appaarsuit oqaluttuassartaat, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 3, s. 1-2. Tidsskriftindlæg om stednavnet *Appaarsuit* og historien bag navngivningen af stedet.

Dalager, Ane-Julia, 2022: Dialogtolkning i teori og praksis med fokus på hjemmebesøg i Kommuneqarfik Sermersooq. Bachelorprojekt i Afdelingen for Oversættelse og Tolkning fra Ilisimatusarfik.

Denbæk, Judithe, 2022a: Oqaasilerineriq: oqaaseq meeraq, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 1, s. 1-2. Tidsskriftindlæg om en morfologisk og morfofonologisk beskrivelse om ordet *meeraq*.

Denbæk, Judithe, 2022b: Nipit allanngorartarnerinut tunngasoq, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 2, s. 4-5. Tidsskriftindlæg om en fonologisk beskrivelse af nogle grønlandske lyde med udgangspunkt i derivationen *-galuar-*.

Denbæk, Judithe, 2022c: Nipisiuinermut tunngasoq: aagussineq, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 6, s. 3-5. Tidsskriftindlæg om den grønlandske morfofonologiske alternation: *assimilation*.

Denbæk, Judithe, 2022d: Uiguutilerinermut ilitsersuutimininnguaq, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit...* nr. 7, s. 5. Tidsskriftindlæg om de forskellige grønlandske morfofonologiske alternationsprocesser: *additiv, truncativ, geminerende, replaciv og matatese*.

Denbæk, Judithe, 2022e: Uiguuteqatigiit -qqineq, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit...* nr. 7, s. 9-10. Tidsskriftindlæg om den semileksikaliseret grønlandske derivation *-qqineq*.

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, 2022a: Forskning – vejen til fremdrift. Grønlands nationale forskningsstrategi. https://naalakkersuisut.gl/-/media/naalakkersuisut/filer/publikationer/dep_for_udd_kultur_idraet_og_kirke/forskningsstrategi_dec_2022.pdf?la=da&hash=F699AE6373AE787D77D60EE3B4930B34

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, 2022b: Naalakkersuisuts Uddannelsesplan II 2022. https://naalakkersuisut.gl/-/media/naalakkersuisut/filer/dep/kultur_idraet_og_kirke/uddannelsesplaner/uddannelsesplan-ii-2022.pdf?la=da&hash=190037FE415C5138A32F737AA2A86FD0

Fleischer, Aviaq, 2022: Historien om den grønlandske tv-avis Qano-rooq, I: Flemming A.J. Nielsen og Maliina Jensen (red.): Ilisimatusaat – forskningsprojekter ved Ilisimatusarfik og Grønlands Naturinstitut 2021-22, Ilisimatusarfik & Grønlands Naturinstitut.

Jeremiassen, Minik, 2022a: Saannerivoq imalt. saarnerivoq?, I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 1, s. 1. Tidsskriftindlæg om en morfologisk og morfofonologisk beskrivelse om ordene *saannerivoq* og *saarnerivoq*.

Jeremiassen, Minik, 2022b: Fauna Groenlandica (timmissat), I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 1, s. 2-10. Tidsskriftindlæg om Otto Fabricius beskrivelse af de grønlandske fugles grønlandske navne, der beskrives i bogen *Fauna Groenlandica* fra 1780.

Jeremiassen, Minik, 2022c: Nerripput imalt. nerrapput?, I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 2, s. 1. Tidsskriftindlæg om en morfologisk beskrivelse af forskellen mellem ordene *nerripput* og *nerrapput*.

Jeremiassen, Minik, 2022d: Silarsuaq, I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 2, s. 3. Tidsskriftindlæg om en semantisk beskrivelse af ordet *silarsuaq* og beskrivelse af ordets betydning i forskellige grønlandske litteratur.

Jeremiassen, Minik, 2022e: Fauna Groenlandica (qimerlullit), I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 2, s. 7-9. Tidsskriftindlæg om Otto Fabricius beskrivelse af de grønlandske hvirveldyrs grønlandske navne, der beskrives i bogen *Fauna Groenlandica* fra 1780.

Jeremiassen, Minik, 2022f: Fauna Groenlandica, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 3, s. 3-6. Tidsskriftindlæg om Otto Fabricius beskrivelse af de grønlandske fiskes grønlandske navne, der beskrives i bogen *Fauna Groenlandica* fra 1780.

Jeremiassen, Minik, 2022g: Fauna Groenlandica (nangitaq), I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 4, s. 4-7. Tidsskriftindlæg, som er en fortsættelse om Otto Fabricius beskrivelse af de grønlandske fiskes grønlandske navne, der beskrives i bogen *Fauna Groenlandica* fra 1780.

Jeremiassen, Minik, 2022h: Piffarik qanoq isumaqarpa?, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 5, s. 1. Tidsskriftindlæg om personnavnet *Piffarik* og dens etymologi og betydning.

Jeremiassen, Minik, 2022i: Oqaatsit pingasut isumaat, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit nutaarsiassat* nr. 5, s. 1-2. Tidsskriftindlæg om tre ords (pissaaneq, ileqqoq og nutaaq) semantik.

Jeremiassen, Minik, 2022j: LIKKERSAAR (likkersaar) – uiguut nutaaq?, I: Oqaasileriffik (red.): *Oqaasileriffimmit...* nr. 8, s. 5-6. Tidsskriftindlæg om den ”nye” måde (-likkersaar-) at aflede grønlandske stammer på.

Kleemann-Andersen, Camilla, 2022: Vores grønlandske sprog bliver ikke respekteret! I: Flemming A.J. Nielsen og Maliina Jensen (red.): *Ilisimatusaat – forskningsprojekter ved Ilisimatusarfik og Grønlands Naturinstitut 2021-22*, Ilisimatusarfik & Grønlands Naturinstitut.

Langgård, Per, 2022: The Greenlandic language. I: *Europea Language Equality (ELE) – report on the Nordic Minority Languages*, s. 14-19. Bidrag til rapport omkring det grønlandske sprog og dets status, inklusiv status omkring digitale sproglige ressourcer.

Mathiassen, Ivalu I., 2022: Ny teknik i den grønlandske folkeskole – eye tracking i læseundervisningen. I: Flemming A.J. Nielsen og Maliina Jensen (red.): *Ilisimatusaat – forskningsprojekter ved Ilisimatusarfik og Grønlands Naturinstitut 2021-22*, Ilisimatusarfik & Grønlands Naturinstitut.

Molich, Liv, 2022: Kompendium til Grønlandsk 1, 2. udgave, 1. oplag, 2022, 97 sider, BoD. ISBN: 9788743045588. Bogen beskriver det grønlandske sprog og grammatik.

Nielsen, Flemming A. J., 2022: Vestgrønlandsk grammatik. 3. udgave, 1. oplag (2021), 365 sider. BoD & LearnGreenlandic. ISBN: 9788743045656. Bogen beskriver det grønlandske sprog grammatik.

Nielsen, Najannguaq, 2022a: Piginnittorsiuteqartarneq, I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 4, s. 7. Tidsskriftindlæg om ejefald på grønlandsk.

Nielsen, Najannguaq, 2022b: Sisamanngorpat tungaanut & sisamannornerup tungaanut, I: Oqaasileriffik (red.): Oqaasileriffimmit nutaarsiassat nr. 4, s. 8. Tidsskriftindlæg om den grønlandske nominal stamme *tungæ*.

Pedersen, Birgit Kleist, 2022: Kakaliit / Kakalêwt – et skuespil af Hans Lyngø om et kulturmøde, der gik helt galt. I: Flemming A.J. Nielsen og Maliina Jensen (red.): Ilisimatusaat – forskningsprojekter ved Ilisimatusarfik og Grønlands Naturinstitut 2021-22, Ilisimatusarfik & Grønlands Naturinstitut.

Petersen, Sorlannguaq, 2022: Oversættelseskritik af MIO's pressemeddelelser fra perioden juni 2021 - januar 2022. Bachelorprojekt i Afdelingen for Oversættelse og Tolkning fra Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet), der analyserer pressemeddelelserne fra børnerettighedsinstitutionen MIO.

Rossen, Rosannguaq, 2022: 'Are u dum, stupid or dum ha?!'. I: Flemming A.J. Nielsen og Maliina Jensen (red.): Ilisimatusaat – forskningsprojekter ved Ilisimatusarfik og Grønlands Naturinstitut 2021-22, Ilisimatusarfik & Grønlands Naturinstitut.

Simonsen, Kunuk, 2022: Undervisning med fokus på andetsprogs-tilegnelse. Bachelorprojekt ved Institut for Læring, Ilisimatusarfik. Opgaven handler om en undersøgelse om hvordan man som lærer kan motivere eleverne til at anvende sproget dansk. De grønlandske elever skal betragtes som fremmed-/andetsprogs elever, derfor skal tilrettelæggelsen af undervisningen bygges på andetsprogsdidaktisk og -pædagogik, da undervisningsformen har den tilgang som tilgodeser andetsprogs elever.

Uddannelsesstyrelsen, 2022a: Minirapport – Specialklasselever som går til Folkeskolens afgangsprøve. Rapport vedrørende hvor mange elever i folkeskolens specialklasser, der bliver indstillet til og gennemfører folkeskolens afgangsprøver.

Uddannelsesstyrelsen, 2022b: Hovedresultater af grønlandsktalende småbørn (8-36 mdr.) sproglige og kommunikative udvikling – The MacArthur-Bates Communicative Development Inventories (CDI) for Kalaallisut. Rapporten beskriver den første systematiske og repræsentative undersøgelse af vedgrønlandske børns tidlige sproglige og kommunikative udvikling, baseret på empiriske data fra en normeringsundersøgelse af børn i aldersgruppen 8-36 måneder.

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Anna Vilborg Einarsdóttir, Ágústa Þorbergsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir. Staða málstefnu í stoðkerfi ferðaþjónustunnar. Skiptir hún máli? Háskólinn á Hólum. 38 s. Publiceret på: <https://www.holar.is/static/files/Ferdamaladeild/Utgefid/skyrsla-1-stada-malstefnu.pdf>

En rapport om sprogpolitikens status inden for turistindustriens støttesystem og hvilken betydning sprogpolitikken har.

Anna Vilborg Einarsdóttir, Ágústa Þorbergsdóttir, Sigríður Sigurðardóttir. Nöfn fyrirtækja í íslenskri ferðaþjónustu. Háskólinn á Hólum. 55 s. Publiceret på: <https://www.holar.is/static/files/Ferdamaladeild/Utgefid/skyrsla-2-nofn-fyrirtaekja.pdf>

En rapport om navne på virksomheder inden for turistindustrien i Island.

Anna Sigríður Þráinsdóttir. Á sporbaug. Reykjavík: Sögur. 207 s.

En bog om neologismer hos Jónas Hallgrímsson som var en islandsk digter og berømt for sin sans for sproget. Anna Sigríður Þráinsdóttir skriver om neologismerne og Elín Elísabet Einarsdóttir illustrerer bogen.

Ágústa Þorbergsdóttir, Starkaður Barkarson og Steinþór Steingrímsson. Orð ársins 2021: Bólusetning. I: Hugrás 11. januar 2022. <https://hugras.is/2022/01/ord-arsins-2020-bolusetning/>.

En artikel om valget af årets ord 2021. Bólusetning ('vaccination') blev kåret som årets ord med henvisning til, at det har været særligt fremtrædende i årets løb.

Birna Arnbjörnsdóttir, Geir Þórarinn Þórarinsson og Þórhildur Oddsdóttir (red.). Milli mála árg. 14(1) 2022. Reykjavík: Háskólaútgáfan. 350 s. Publiceret på: <https://millimala.hi.is/wp-content/uploads/2023/01/20221MilliMala.pdf>.

Dette nummer af *Milli mála* handler om hovedstrømmen inden for andetssprogsstudier. Der lægges vægt på de forandringer, der er sket siden forrige århundredeskifte. Bogen indeholder 14 artikler, hvoraf disse handler om det islandske sprog: Guðrún Theodórsdóttir og Søren Eskildsen: Nám íslensku sem annars máls utan kennslustofunnar: Yfirlit með kennslufræðilegu

ívafi [At lære islandsk som andetsprog uden for klasseværelset: Et overblik med et pædagogisk islæt.] Elín Þöll Þórðardóttir: Áhrif ensku á málkunnáttu unglunga sem hafa lært íslensku sem fyrsta eða annað mál. [Påvirkning af engelsk på sprogfærdigheder hos teenagere, der har lært islandsk som første eller andetsprog.] Branislav Bédi og Kelsey Paige Hopkins: Kortlagning rafræns námsefnis í íslensku sem öðru máli fyrir börn og viðhorf fjölskyldna til notkunar á námsefni í sjálfsnámi barna [Kortlægning af elektroniske læremidler på islandsk som andetsprog for børn og familiers holdninger til brugen af læremidler i børns selvstudium].

Branislav Bédi, Halldóra Jóhanna Þorláksdóttir, Kolbrún Friðriksdóttir (red.) Tungumál í víðu samhengi [Perspectives on language and context] [Perspektiver på sprog i en bred kontekst.] Stofnun Vigdísar Finnbogadóttur í erlendum tungumálum. 178 s.

Tungumál í víðu samhengi er et festskrift til Birna Arnbjörnsdóttir, professor i andetsprogstilegnelse ved Islands Universitet i andledning af hendes 70-års fødselsdag. Bogen indeholder 20 artikler, hvoraf disse handler om det islandske sprog: Auður Hauksdóttir: Tengsl íslensku við dönsku og ensku [Relationen mellem islandsk og dansk og engelsk.] Kolbrún Friðriksdóttir: Icelandic Online og rannsóknir [Icelandic Online og forskning]. Margrét Jónsdóttir: Saga og/eða samtíð [Historie og/eller samtid]. Oddný Guðrún Sverrisdóttir: Eins og sagt er á góðri íslensku eða svo ég leyfi mér að sletta. Af enskum orðum í þýsku og íslensku [Som man siger på godt islandsk. Af engelske ord på tysk og islandsk]. Sigríður Sigurjónsdóttir: Málsambýli íslensku og ensku nú og þá [Sprogkontakt med islandsk og engelsk sprog]. Veturliði Óskarsson: Hugleiðing um slangur [Refleksion over slang].

Brynja Stefánsdóttir og Viðar Hrafn Steingrímsson. Íslenska fyrir okkur hin. Reykjavík: Iðnú. 106 s.

Íslenska fyrir okkur hin [Islandsk for os andre] er lærebog i islandsk for udenlandske studerende i alle aldre. Bogen er skrevet med det formål at øge studenternes ordforråd. Der lægges vægt på at forklare betydningen af ord med billeder.

Eiríkur Rögnvaldson, 2022: Alls konar íslenska. Hundrað þættir um íslenskt mál á 21. öld. Reykjavík: Forlagið – Mál og menning.

I *Alls konar íslenska* [Al slags islandsk] spænder emnerne fra omdiskuterede sprogfejl til udfordringerne i det 21. århundrede med hensyn til standarder

inden for sprogindlæring, sociale og teknologiske ændringer og kønsspørgsmål og kønsneutralitet i sprog.

Helga Hilmsdóttir og Ellert Þór Jóhannsson (red.), 2022: Orð og tunga. Nr. 24. [Ord og sprog. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier.] 140 s.

Årgangens peerreviewede artikler er: Margrét Jónsdóttir: Um sagnasambandið ‘sjá sig eftir’ og afturbeygingu [Om kollokationen ‘sjá sig eftir’ og refleksivitet], Einar Freyr Sigurðsson, Finnur Ágúst Ingimundarson, Matthew Whelpton: Samræmi við hulin nafnorð [Overensstemmelse med skjulte substantiver], Ari Páll Kristinsson, Birgitta Guðmundsdóttir, Olga Margrét Cilia, Sigrún Steingrimsdóttir: Skilur almenningur íslenskt lagamál? [Forstår offentligheden islandsk juridisk sprog?].

Hæftet indeholder desuden to kortere bidrag: Jóhannes B. Sigtryggsson skriver om & og ‘og’; og Svavar Sigmundsson skriver om stednavnet ‘Stólparnir í Dufansdal’.

Margrét Guðmundsdóttir, 2022: Mál á mannsævi. 70 ára þróun tilbrigða í framburði – einstaklingar og samfélag. Doktorafhandling <https://opinvisindi.is/handle/20.500.11815/3419>

I doktorafhandlingen *Mál á mannsævi. 70 ára þróun tilbrigða í framburði – einstaklingar og samfélag* undersøger udvikling i 70 år af variationer i islandsk udtale. Udviklingen undersøger fra forskellige vinkler, og formålet er samtidig at undersøge, hvilke ændringer der er sket i frekvensen og udbredelsen af de regionale varianter i deres kerneområder siden første halvdel af 1900-tallet, og hvordan individernes sprog har udviklet sig i løbet af forløb af deres liv og samtidig kaste et generelt lys over sprogændringer.

Málfregnir 30. Islandsk Sprognævns tidsskrift. 2022. 25 s.

I *Málfregnir 31* publiceres resolutionen om det islandske sprogs status år 2022 og også bidragene fra symposiet om sprogrøgt som blev afholdt 30. september 2021. Tidsskriftet er tilgængeligt på <https://islenskan.is/images/Malfregnir/malfregnir-2022-31-2-tbl.pdf>

Málfregnir 31. Islandsk Sprognævns tidsskrift. 2022. 44 s.

I *Málfregnir 30* publiceres bidragene fra et symposium om kønsneutralt sprog som blev afholdt i Reykjavík 30. april 2022. Tidsskriftet er tilgængeligt på <https://islenskan.is/images/Malfregnir/malfregnir-2022-30-1-tbl.pdf>

Þorvaldur Friðriksson. Keltar – Áhrif á íslenska tungu og menningu.

2022. Reykjavík: Sögur útgáfa. 207 s.

Bogen diskuterer mulig keltisk påvirkning på íslandsk sprog og stednavne på Island.

Norge

Gunnbild Wiggen

Bakken, Kristin, Mari Aamodt Nielsen & Åse Wetås (red.). 2022. *Festskrift til Magnus Rindal på 80-årsdagen 7. februar 2022*. Oslo: Novus.

Den 7. februar 2022 fylte Magnus Rindal 80 år. Han er stadig ein aktiv forskar og kan sjå tilbake på eit langt og innhaldsrikt liv i akademien. Vi som her har tatt initiativ til å gje ut eit festskrift på årsmålsdagen, har alle mykje å takke Magnus for, og vi håper og trur at dette skriftet både er til glede for jubilanten og til gagn for fagfellesskapen vi deler med han. Festskriftet inneheld eit utval av tekstar jubilanten sjølv har skrivne gjennom yrkeslivet. Tekstane er valde ut for å gje eit bilete av hovudspora Magnus har arbeidd etter, og for å samle tekstar som er og burde vere etterspurde for noverande og framtidige fagfolk. Magnus har sjølv kome med innspel til utvalet, og han har også levert eit nyskrivne bidrag til denne utgjevinga.

Blikstad-Balas, Marte & Astrid Roe. 2022 [4. utg.]. *Lesedidaktikk – etter den første leseopplæringen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Systematisk arbeid med leseopplæring er viktig også etter at den første lesekode er knekket. Denne boka gir akkurat det læreren trenger for å utvikle elevenes lesekompetanse.

Boka inneheld teorier og begreper om hva lesing og lesekompetanse er, og konkrete og praktiske råd om hvordan læreren kan jobbe konstruktivt med å utvikle lesekompetansen.

Her er også råd om vurdering av lesing, både den viktige løpende vurderingen av elevene i alle fag og av forskjellige typer leseprøver.

4. utgave er oppdatert med ny forskning, blant annet om digital lesing og målene for lesing i læreplanen LK20.

Eiesland, Eli Anne & Urd Vindenes. 2022. *Utforskende arbeid med grammatikk i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Nysgjerrighet er kanskje den viktigste forutsetninga for å lykkes med grammatikk. Denne boka handler om åssen grammatikk kan tas med inn i klasserommet på måter som fascinerer, engasjerer og utfordrer elevene.

Utforskende arbeid er nøkkelen. Det innebærer at læreren og elevene sammen går inn i tematikken med åpenhet og undring. Forfatterne viser fram sider ved grammatikken som er egne nettopp for det.

De grammatiske temaene i boka er sentrale for å utvikle forståelse for språket som system og mulighet. Arbeidsmåtene tar utgangspunkt i norskfaget, men kan også tilpasses engelsk og andre fremmedspråk.

Boka er først og fremst skrevet for studenter på grunnskolelærer- og lektorutdanninga, men den er også aktuell for lærere som vil få nytt sus i grammatikkundervisninga.

Eiksund, Hjalmar, Gudrun Kløve Juuhl & Kristin Kibsgaard Sjøhelle. 2022. *Nynorskdidaktikk*. Oslo: Samlaget.

Den norske språksituasjonen fører til at ein som lærar kan få ansvaret for norskundervisninga i reine bokmålsklasser, reine nynorskklasser og i klasser der elevane har ulikt hovudmål. Alle lærarar skal kunne gi god opplæring i norsk, både til elevar som har nynorsk som sidemål, og til elevar som har nynorsk som hovudmål. Denne boka tek sikte på å gi eit didaktisk grunnlag for å gi god undervisning i nynorsk, uavhengig av den lokale språksituasjonen. Boka er skriven med utgangspunkt i siste utgåve av læreplanverket (LK20) og har egne kapittel om nynorsk som både hovudmål og sidemål, nynorsk barne- og ungdomslitteratur, nynorsk fagskriving og andre inngangar til nynorskdidaktikk.

Grepstad, Ottar. 2022. *Brent ord. Bokbål mot språk i Noreg 1912–2005*. Oslo: Samlaget.

I Europa har bøker brunne i minst 800 år. Makthavarar og opprørarar har brent skrifter for å fjerne tru og meiningar, kunnskap og kultur.

I «Brent ord» avslører forfattaren at det brann fleire bokbål mot språk i Noreg enn i noko anna vestleg land i fredstid på 1900-talet. Dei som meinte dei representerte fleirtalet, brukte fysisk og symbolsk vald mot språk dei ville utrydde eller ikkje ha noko med å gjere. Bøker på nynorsk og samnorsk blei brende, hengde, drukna og jordfesta av di dei var skrivne på feil språk.

Brennarane var unge menneske med den høgaste allmennutdanninga i landet. Nø kjem dei til orde. Dei som meiner at dei fekk rett til slutt. Dei som tvilte då dei tende på. Ho som nekta å vere med. Han som bed om orsaking. Politiske miljø leika med elden og skapte eit meiningsklima som gjorde det lett å tenne på.

Forfattaren går tett på båla som brann, dei som tende fyrstikkene, og kva båla førte til. Etter *Brent ord* er ikkje norsk kulturhistorie om vår nære fortid det den var.

Haslum, Vidar. 2022. *Stedsnavn i Birkenes*. Oslo: Novus.

Navnegransking er et fagfelt som har stor allmenn interesse, og som til-

trekker seg mange slags lesere. Stoffet i denne boka er derfor tilrettelagt slik at forskjellige brukergrupper skal kunne ha best mulig nytte av det. Ikke bare for navnegranskere, språkforskere og lokalhistorikere, men også for grunneiere, turgåere, andre arealbrukere, arealplanleggere og kulturhistorisk interesserte.

Boka er inndelt i tre deler. Første delen handler om forberedelsene, hva det er viktig å tenke på når en går i gang med en innsamling av dette slaget. Andre delen presenterer resultatet av innsamlingen. Tredje delen sammenfatter resultatet.

I første del, *Forarbeidet* – som er en innledning, forteller forfatteren om hvordan arbeidet kom i gang og utviklet seg. Deretter følger opplysninger om stedsnavn i tidligere innsamlinger og i historiske kilder, og det blir gjort greie for ulike metodeproblemer knyttet til det å samle inn navn. Så blir det opplyst om hvordan stoffet i hoveddelen er ordnet, for å gjøre det lettere for leserne å finne fram i boka.

I andre del, *Innsamlingen* – som er hoveddelen, blir de enkelte navn presentert gard for gard, der kapitlene er ordnet etter matrikkelen. I begynnelsen til hvert kapittel blir det opplyst noe om hvordan innsamlingen ble gjennomført. Mange kjentfolk får komme til orde med sine kunnskaper, og tekstene er rikt illustrert med bilder. Så selv om boka er skrevet for alle, er stoffet i hoveddelen tilrettelagt slik at det skal være lett for birkenesingene å kunne kjenne seg igjen.

I tredje og siste del, *Etterarbeidet* – som er en sammenfattende oversikt, blir navnetilfanget analysert med henblikk på den språklige uttrykkssiden og innholdssiden, og på brukssiden. Bakerst er navnene samlet i et alfabetisk register.

Dette er bind 5 i bygdebokserien for Birkenes kirkesogn.

Jahr, Ernst Håkon. 2022 [2. utg.]. *Språkplanlegging og språkstrid. Ut-syn over norsk språkhistorie etter 1814*. Oslo: Novus.

Det har lenge vore stor internasjonal interesse for norsk språkplanlegging og språkstrid etter 1814. Heilt frå Harvard-professoren Einar Haugen studerte språkstriden i Noreg og utvikla forskingsfeltet språkplanlegging på 1960-talet, har nyare norsk språkpolitikk og språkutvikling hatt ein sentral posisjon i den internasjonale teoridiskusjonen innan språkplanlegging.

Denne boka analyserer og drar linjer gjennom heile 200-årsperioden frå unionoppløysinga i 1814 til i dag. Det er eit godt høve til å gjera ein slik analyse no. Med reformene i 2005 for bokmål og i 2012 for nynorsk er vi nemleg tilbake til ein situasjon der dei to målformene blir normerte kvar for seg og

utan omsyn til kvarandre – slik det var for landsmål (nynorsk) i 1901 og for riksmål (bokmål) i 1907, før samnorskpolitikken. I tida imellom reformene tidleg på 1900-talet og no – og før, på 1800-talet – ligg periodar med politisk unike språksosiale eksperiment, som det ikkje finst kjende parallellar til nokon stad i verda. Det er ikkje noko å undrast over at verda rundt oss er interessert i denne politikken, når ein ser resultatet i dag: To norske skriftmålsformer som kvar for seg har vide rammer for ulike ord og ordformer, og eit land med meir dialektbruk enn i noko anna europeisk land. Denne boka fortel korleis og kvifor Noreg er blitt eit slikt språkleg annleisland.

Lie, Svein. 2022. *Norsk morfologi med fonologi og semantikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Dette er en innføring i norsk morfologi og handler altså om hvordan norske ord er bygd opp, og hvordan de bøyes. Boka inneholder også kapitler om tale og skrift og om semantikk, og det er arbeidsoppgaver til hvert kapittel. Boka dekker både bokmål og nynorsk, og nyere endringer i målformene er innarbeidd.

Forfatteren bruker i denne boka stort sett den tradisjonelle inndelingen av ordklassene. Det er flere grunner til det: De fleste voksne er vant til de tradisjonelle termene, de svarer bedre til terminologien internasjonalt, og den nye ordklasseinndelinga har flere svakheter, etter forfatterens syn.

Boka kan brukes av alle som er interessert i norsk språk. Sammen med boka «Innføring i norsk syntaks» dekker disse bøkene fagområdet norsk grammatikk på en god måte.

Norsk morfologi med fonologi og semantikk er en bearbeidd og utvidet utgave av *Norsk morfologi*, som tidligere ble utgitt på et annet forlag.

Monsen, Marte & Gunhild Tveit Randen. 2022. *Andrespråksdidaktikk – en innføring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Andrespråksdidaktikk – en innføring handler om hvordan elever med andre morsmål lærer norsk og bruker norsk når de lærer seg fagene i skolen.

De fleste lærere skal på et tidspunkt undervise elever som har andre morsmål enn norsk, og som kan ha varierende norskferdigheter. Denne boka gir lærere og lærerstudenter grunnleggende kunnskap om andrespråklæring og redskaper til å reflektere over egen undervisning og ta gode avgjørelser når de skal støtte elevenes språklige og faglige utvikling.

Den nye utgaven er oppdatert i henhold til nye læreplaner, læremidler og forskningsresultater.

Boka er skrevet for studenter i lærerutdanning og lærere i grunnskolen.

Den kan også være aktuell som en innføringsbok for studenter i norsk som andrespråk eller lærere i voksenopplæring.

Maal og minne. Vol. 114, nr. 1 og 2 (2021; utgitt hhv. 21.6.2022 og 7.12.2022). Oslo: Novus.

Maal og Minne er Bymålslagets tidsskrift (se <https://www.bymalslaget.no/>). Tidsskriftet ble grunnlagt i 1909 av Magnus Olsen og har til formål å bringe bidrag til belysning av bl.a. norsk språk og norske språkminner av enhver art, middelalderlitteratur, norske stedsnavn og folkeminner. Bidrag til tidsskriftet blir vurdert av redaktørene og av uavhengige konsulenter (*referees*). *Maal og Minne* kommer ut med to hefter i året og trykker artikler og anmeldelser på norsk, svensk, dansk, engelsk og tysk.

Norsk lingvistisk tidsskrift. Vol. 40, nr. 1 og 2 (2022; utgitt hhv. 12.5.2022 og 12.12.2022). Oslo: Novus.

Norsk Lingvistisk Tidsskrift (NLT) er et forum for norsk språkvitenskap og bringer lingvistiske artikler og bidrag på norsk innenfor alle grener av og område i språkvitenskapen, også felt som faghistorie og lingvistikkrelatert vitenskapsteori. *NLT* er et fagfelleurdert tidsskrift og utgis med støtte fra Norges forskningsråd.

Skovholt, Karianne & Aslaug Veum. 2022. Tekstanalyse. Ei innføring. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Denne boka handlar om korleis ein kan analysere sakprosatetekstar kritisk, til dømes innhaldsreklame, haldningskampanjar, nettsider, avisinnlegg og tekstar i sosiale medium. Forfattarane hentar teori og metodisk tilnærming frå kritisk diskursanalyse, sosialsemiotikk og pragmatikk. Dei viser korleis ein kan identifisere både språklege og visuelle framstillingsmåtar, kva funksjon dei får i tekstar, og korleis tekstar kan nyttast til å påverke og utøve makt i eit samfunn som blir stadig meir digitalt.

Boka inneheld ei rekkje illustrerande analyseeksempel og forslag til framgangsmåtar for tekstanalyse i praksis. Læreplanen legg vekt på at elevar skal øve opp kritisk literacy og bli kritiske og medvetne samfunnsborgarar, og forfattarane kjem i denne boka med innspel til korleis ein kan arbeide med kritisk tekstanalyse i skulen.

Denne utgåva er oppdatert med ei rekkje nye eksempel på analyse av særleg komplekse, digitale tekstar. Forfattarane viser også til ny teori og ny forskning.

Boka eignar seg for lærarar i skulen, studentar og fagfolk i lærarutdanning.

gane, i fag som norsk, kommunikasjonsfag, samfunnsfag og for andre som arbeider med å skape eller vurdere tekstlege framstillingar.

Solheim, Randi, Hildegunn Otnes & Marit Olave Riis-Johansen (red.). 2022. *Samtale, samskrive, sambandle*. Oslo: Universitetsforlaget.

Denne boka gir nye perspektiv på muntlighet og skriftlighet i samspill, fra ulike faglige ståsteder. Den viser hvordan snakking og skriving kan kaste gjensidig lys over hverandre, både i elevenes læringsprosesser og i utvikling av læreres profesjonskompetanse. For å lykkes med samtaler som bidrar til læring, trenger man kunnskaper om ulike måter å samtale på. Forfatterne legger særlig vekt på hvordan samtaler kan styrke skriveopplæringen, fra småskole til lærerutdanning.

Samtale, samskrive, sambandle henvender seg til lærerstudenter, lærere og forskere. Bokas redaktører er Randi Solheim, Hildegunn Otnes og Marit Olave Riis-Johansen. De er tilknytt Institutt for lærerutdanning ved NTNU og har sammen lang erfaring fra forskning på skriving og samtale i ulike utdanningskontekster. De øvrige forfatterne representerer sentrale forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Sverige

Jobanna Ledin

Aharon, Anna & Löfdahl, Maria, 2022: Arabiska i Göteborgs språkliga landskap. Rapporter från Språkrådet 20. 36 s.

Arabiska är idag det näst största språket i Sverige. Det ger skäl att undersöka hur arabiskan syns i vårt samhälle. Ett språks närvaro i det offentliga rummet kan nämligen säga en del om talarnas plats i samhället. I den här rapporten undersöks detta i sex områden i Göteborg. Rapporten tar upp frågor som var språket används (i vilka områden och i vilka verksamheter), vilken funktion arabiskan har (symbolisk eller informativ), vem den tänkta mottagaren är och vilka språk arabiskan kombineras med på skyltar och i texter. Institutet för språk och folkminnen (Isof) har regeringens uppdrag att följa utvecklingen av språksituationen i Sverige, och denna rapport är en del av detta uppdrag. Den är även en del av forskningsprojektet *Språkets roll i segregations- och gentrifieringsprocesser: Språkliga landskap i Göteborg*, ett samverkansprojekt mellan Isof och Göteborgs universitet.

Ahlstrand, Carl, 2022: Maten i vårt språk: om mat och dryck i ord-språk, talesätt och andra språkliga uttryck. Stockholm: Carlssons. 273 s.

Vad är en chipskostym? Varifrån kommer uttrycket ketchup-effekten? Var ligger Gurkstan? *Maten i vårt språk* innehåller närmare 800 ordspråk, talesätt, slangord och andra uttryck från matens och dryckens värld. Boken redogör för uttryckens historia och betydelse men innehåller även andra fakta och kuriosa på temat språk och mat. *Maten i vårt språk* vänder sig till alla med intresse för svenska språket och gastronomi. Ahlstrand är examinerad språkkonsult i svenska, fil.kand. i engelska, översättare, förlagsredaktör och författare av poesi, prosa och populär vetenskap, samt styrelseledamot i Hallands Författarsällskap. Förordet är skrivet av Lars-Gunnar Andersson, professor i modern svenska och krönikör i Göteborgsposten och tidigare expert i Språket.

Berger, Mikael, 2022: Objekt i svenskans historia: en studie av varierande objektsplacering i fornsvenska. Doktorsavhandling, Lund: Lunds universitet. 347 s. Tillgänglig på: https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/128247406/Avhandling_Mikael_Berger.pdf

Syftet med denna avhandling är att fördjupa kunskapen om hur objekt placeras i svenska, dels i förhållande till satsadverbial, dels i förhållande till andra

argument (subjekt/annat objekt). Ett mål har varit att klarlägga villkoren för två objektsplaceringsmöjligheter i fornsvenska, för att genom det öka kunskapen om ledföljdsvariation i germanska språk allmänt, samt peka framåt mot framtida syntaxhistorisk forskning om äldre svenska. Materialet i undersökningen är arton texter från Fornsvenska textbanken.

Bertils, Klara, 2022: Feber i interaktion. Kropp, kunskap och legitimitet i svenska primärvårdssamtal. Doktorsavhandling, Uppsala: Uppsala universitet. 206 s. Tillgänglig på: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1653043/FULLTEXT01.pdf>

I den här avhandlingen undersöks interaktionen mellan patienter och vårdpersonal i samtal om feber och kroppstemperatur. Avhandlingen är en monografi med tre huvudteman: självframställning och legitimeringsarbete, patienten som subjekt och objekt, epistemiska positioneringar, spänningar och förhandlingar. Med samtalsanalytisk metod (CA) analyserar Bertils hur feber pratas om, mäts och förhandlas fram i ett filmat videomaterial. Analysen visar att både patienter och vårdpersonal betraktar feber som ett symptom värt att fördjupa sig i.

Bjelle, Ylva, 2022: Nå fler med dina texter: lättläst, klarspråk och tillgänglig formgivning. Stockholm: Lava förlag. 107 s.

Enligt språklagen ska den offentliga svenskan vara vårdad, enkel och begriplig. Ändå har fyrtio procent av Sveriges befolkning svårt att förstå texter från myndigheter och kommuner. Detta är ett problem för individen, men också ett problem för samhället och demokratin. Författaren till den här boken förklarar på ett konkret vis hur den som skriver i tjänsten kan göra sin text mer lättläst, bättre grundad i klarspråk och formmässigt mer tillgänglig. Boken innehåller även önskemål från personer med erfarenhet av att inte förstå vissa texter.

Bijvoet, Ellen & Spetz, Jennie, 2022: Riksdagspartiernas svar på språkpolitiska frågor. Språkrådets enkät inför riksdagsvalet. 44 s. Tillgänglig på: <http://sprakochfolkminnen.diva-portal.org/smash/get/diva2:1688734/FULLTEXT02.pdf>

I den här rapporten om språkpolitik redovisar Språkrådet resultaten från en enkät som våra åtta riksdagspartier fått besvara inför riksdagsvalet 2022. Enkäten omfattar 18 frågor (både flervalfrågor och öppna frågor) om svenska språket, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk, modersmålsundervisning, svenska för invandrare (sfi), tolkhjälp för andraspråkstalare och språkkrav för medborgarskap. Svaren lämnades in under mars och april 2022.

Candil, Moa & Fredrikson, Bengt, 2022: Skriv lättläst: en handbok för dig som vill bli förstådd. Malmö: MTM. 2 volymer. 156 s.

Samhället ställer höga krav på att vi själva hittar information i textmassor, inte minst på nätet. Samtidigt visar undersökningar att över fyrtio procent av alla vuxna i Sverige har svårt att läsa och förstå en vanlig dagstidning. Det innebär att många medborgare inte kan följa samhällsdebatten. Candil och Fredrikson är journalister med mångårig erfarenhet av hur man skriver för att nå många. I boken ger de handfasta råd om och konkreta exempel på hur man skriver för att fler ska kunna läsa och förstå.

Davidsson, Pia, 2022: Skrivförståelse: vägen till ett bättre skriftspråk. Lund: Studentlitteratur. 98 s.

Skrivförståelse-boken har tre delar. *Skrivförståelse 1* behandlar skrivandets grunder i två nivåer: "Grundbok" och "Fördjupning". Grundboken innehåller skrivregler och grammatik på en basnivå. Fördjupningsdelen riktar sig till elever med en basgrammatik och som behöver fördjupade genomgångar och uppgifter för att kunna utveckla sitt språk. Den tredje delen, *Skrivförståelse 2*, innehåller övningar i att skriva facklitterära texter. Uppgifterna utgår ofta från elevernas egna texter. Målet är att bygga upp ett metaspråk om språk och skrivande, och att hjälpa eleverna att se hur deras texter kan bli bättre.

Ehrenberg-Sundin, Barbro, Wedin, Åsa & Lundin, Kerstin, 2022: Att skriva bättre i jobbet: en basbok om brukstexter. Sjunde upplagan. Stockholm: Norstedts juridik. 191 s.

Det här är en handbok för alla som skriver i jobbet, av personer med vana att själva skriva och ge råd om professionellt skrivande. Boken tar upp hur man väljer ton, tilltal och perspektiv i olika texter, och hur man planerar, disponerar och gör sina texter överskådliga. Vanliga texttyper och genrer inom arbetslivet behandlas i egna avsnitt, till exempel protokoll, rapporter, pressmeddelanden, beslutsunderlag och beslut. Här finns också råd om vad man bör tänka på när man skriver för webben och i sociala medier. Författarna redogör även för några typiska språkriktighetsfrågor: Ska man skriva var eller vart, de eller dem, innan eller före, och när är det lämpligt att använda hen?

Eriksson, Stefan & Rooth, Dan-Olof, 2022: God svenska: vägen till arbete för utrikes födda? Stockholm: SNS Förlag. 132 s.

Bristfälliga kunskaper i svenska språket försvårar för utrikes födda på arbetsmarknaden. Men hur bra svenska krävs för att få ett jobb? I två enkätundersökningar har rekryterare inom privat och offentlig sektor fått svara på hur

kunskaper i svenska påverkar utrikes föddas chanser i en anställningsprocess. Författarna har även analyserat studieresultaten från svenska för invandrare (sfi) och andra komvuxutbildningar i svenska. Rapporten diskuterar också åtgärder för att förbättra matchningen mellan arbetsgivarnas krav och utlandsföddas svenskkunskaper. Stefan Eriksson är universitetslektor och docent i nationalekonomi vid Uppsala universitet, och Dan-Olof Rooth är professor i nationalekonomi på Institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms universitet.

Guldbrand, Karin & Englund Hjalmarsson, Helena, 2022: Webbredaktörens skrivhandbok: klarspråk på nätet. Sjunde upplagan. Bromma: Under trappen. 344 s.

Webbredaktörens skrivhandbok riktar sig till den som arbetar med text och form för webb och digitala tjänster. I den här sjunde och omarbetade upplagan har författarna fokuserat på teknisk utveckling i samhället och arbetslivet, inkluderat hur denna utveckling påverkar användare i olika situationer. Boken kan användas som läromedel på skrivkurser för UX-skribenter, webbansvariga och webbdesigner.

Gärdenfors, Peter, 2022: Hur orden får mening. Stockholm: Natur & Kultur. 206 s.

Små barn lär sig tala automatiskt, och oftast använder även vuxna språket utan att fundera på det särskilt mycket. Frågan man kan ställa är hur vi nästan alltid lyckas säga och förmedla det vi vill till andra. Att vi som talar samma språk vet vad som är en hund, en stol, bil osv. är en sak. Men hur ser processen ut när man skapar en ömsesidig förståelse för abstrakta ord som demokrati, rättvisa, samvete och förälskelse? I den här boken beskriver författaren hur människor blir överens om vad saker ska betyda, en på många vis demokratisk process. Gärdenfors är professor i kognitionsvetenskap vid Lunds universitet och ledamot av bl.a. Kungliga Vetenskapsakademien, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien samt Deutsche Akademie für Naturforscher.

Hansson, Jonas & Savin, Kristii (red.), 2022: Svenska begreppshistorier: från antropocen till åsiktskorridor. Stockholm: Fri tanke. 746 s.

Inom humanistisk forskning är begreppshistoria en metod med vilken man kan studera en kultur och historia. I den här boken bidrar ett fyrtiotal idéhistoriker och andra humanister till en större förståelse av den historiska process där både vardagliga och vetenskapliga begrepp tar form: antropocen, samtycke, kris, teknik, psykopati, miljö, revolution, mode och feminism m.fl. Det

blir vid läsning tydligt att innebörden av ett begrepp ofta rymmer oväntade betydelseförskjutningar och överlagringar.

Heuman, Anna, 2022: Negotiating standard language ideology. Meta-linguistic discussions in mundane, online interaction. Doktorsavhandling, Örebro: Örebro universitet. Språk: engelska. 122 s. Tillgänglig på: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1654585/FULLTEXT01.pdf>

Syftet i den här avhandlingen är att utforska hur språkbrukare förhandlar om språkliga avvikelser såsom stavning och sårskrivningar i diskussioner online. Genom detta vill författaren få syn på vilka olika och ofta motsägelsefulla språkideologier som underbygger språkbrukares attityder, handlingar och språkpolitiska uttryck, samt uttala sig om hur ideologier används för att normera språkbruk och påverka villkor för skriftlig interaktion på sociala medie-plattformar.

Holmer, Louise, 2022: Neutrala substantiv på -ande i text och ordbok. Doktorsavhandling, Göteborg: Institutionen för svenska, flerspråkighet och språkteknologi, Göteborgs universitet. 230 s. Tillgänglig på: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/72009>

Suffixet -ande har många användningsområden i språket: neutrala substantiv (ett springande), utrala substantiv (en ordförande) presensparticip av verb (den springande punkten), prepositioner (gällande), adverb (fortfarande). Syftet med denna avhandling är att analysera och diskutera förhållandet mellan neutrala verbalsubstantiv på -ande i skriftbruket och i moderna ordböcker. Avhandlingen bidrar med nya kunskaper om en delmängd av de ordbildningsmöjligheter som svenskan tillåter, liksom med en lexikografisk diskussion om hur ordböcker förhåller sig till det språk de beskriver. Resultaten bidrar också till en diskussion om vilka ord som ska upptas som självständiga uppslagsord i en ordbok.

Horn af Åminne, Adam: Från person till person. Avvecklingen av nordisk personkongruens ur ett diakront typologiskt perspektiv. Doktorsavhandling, Uppsala: Uppsala universitet. 288 s. Tillgänglig på: <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=-1210&pid=diva2%3A1631368>

I den här avhandlingen utforskas från ett språkhistoriskt perspektiv avvecklingen av personkongruens i de nordiska språken. Syftet mer specifikt är att undersöka hur det kommer sig att en viss form av personkongruens finns kvar i ett språk när övriga fem former försvinner. Studien har tre infallsvinklar: en allmänlingvistisk, en diakron nordisk och en synkron dialekt-

logisk sydvästsvensk. Resultaten visar att förändringen och avvecklingen av personkongruens beror på sociala faktorer. Språkdraget som bevaras ligger längre bort från centralbygder i områden där interaktion mellan människor varit glesare.

Hägerdal, Hans (red.), 2022: HumaNetten Nr 48, vårnummer, tema: Educational Linguistics. Växjö: Fakulteten för konst och humaniora, Linnéuniversitetet. 321 s. Tillgänglig på <https://open.lnu.se/index.php/hn/issue/view/190/89>

Hägerdal, Hans (red.), 2022: HumaNetten Nr 49, höstnummer, tema: Undervisningens vad. Växjö: Fakulteten för konst och humaniora, Linnéuniversitetet. 119 s. Tillgänglig på <https://open.lnu.se/index.php/hn/issue/view/257/122>

I vårnumret av HumaNetten presenteras tio studier om Educational Linguistics. Utanför huvudtemat publicerar Sara Snoder, doktorand i språkdidaktik, sin etnografiska studie *Utrymmen för flerspråkighet – funktionella aspekter av flerspråkiga låg- och mellanstadielärares språkliga praktiker*. I höstnumret presenteras forskning på temat *Undervisningens vad – ämnesdidaktiska perspektiv på innehållsfrågan*. Här gör Hanna Sofia Rehnberg utanför temat en kritisk betraktelse över hur begreppet hållbarhet används i olika sammanhang: *Mycket snack och för lite verkstad? Om urvattningen av ordet hållbarhet*. HumaNetten är universitetssveriges äldsta elektroniska tidskrift. Sedan starten 1997 innehåller HumaNetten artiklar i skilda ämnen, recensioner av nyutkommen litteratur och en debattavdelning. Idag ges tidskriften ut av Fakulteten för konst och humaniora vid Linnéuniversitetet.

Höglund, Laila & Malmgård, Sofia, 2022: Framtidens Lexin – användarundersökning. Rapporter från Språkrådet 13. 146 s.

Samhället har förändrats sedan det första Lexin-lexikonet gavs ut i början av 1980-talet, inte minst genom digitalisering, ökad invandring från utomeuropeiska länder och högre krav på svenskkunskaper och snabb integrering i samhället. Lexikonresurser för nybörjarundervisning i svenska behövs därför mer än någonsin. Syftet med användarundersökningen *Framtidens Lexin* är att undersöka hur väl Lexin når fram till sin målgrupp. Genom detta hoppas man få vägledning om hur framtida Lexin ska utformas. Rapporten är en del av den större rapporten *Framtidens Lexin – målgruppsanpassning och utveckling av flerspråkiga lexikon*.

Johansson, Sverker, 2022: På vandring i språkens fotspår. Första upplagan. Stockholm: Natur & Kultur. 430 s.

I den här boken får man veta mer om världens språk och hur de hänger ihop. Varför talas det exempelvis tusen språk på Nya Guinea, men bara ett på Madagaskar? Vilka likheter och skillnader finns det mellan språk? Med utgångspunkt i språkforskning, arkeologi – och genetik – besvarar författaren frågor som många av oss ställt. Idag vet man nämligen att dna-teknik kopplat till folkvandringar och mänsklighetens ursprung kan ge ett bidrag till språkforskningen.

Josephson, Olle, 2022: Språkpolitik. Andra upplagan. Stockholm: Morfem. 330 s.

Språkpolitik handlar både om olika språks status i ett samhälle, och om tillståndet (situationen och läget) för olika språk i ett samhälle. I den här boken är det framför allt tre frågor som ställs: Hur ser ett demokratiskt språksamhälle ut? Kan språk och språkanvändning styras så att demokrati, rättvisa och jämlikhet gynnas? Vem ska i så fall styra och på vilket sätt? Josephson beskriver hur dagens svenska språksamhälle vuxit fram och belyser detta ur ett historiskt och internationellt perspektiv. Bokens första upplaga kom 2018. I denna andra upplaga har forskningsresultat, sakuppgifter och lägesbedömningar uppdaterats. Olle Josephson är professor emeritus i nordiska språk vid Stockholms universitet.

Kelly, Paddy, 2022: We can English: Sweden's biggest fails using English in ads. Umeå: LYS. 133 s.

Coffee on the food. Be afraid of your head. I reklamspråket används gärna engelska, även när innehållet riktar sig till den som till vardags talar svenska. Ibland verkar det till och med vara viktigare att säga något på engelska än att det blir språkligt rätt. När Paddy Kelly flyttade till Sverige reagerade han på hur vanligt det var med engelska i annonser och annan reklam, även om det ofta blev felformulerat och konstigt. Efterhand kom han att inse att syftningsfel och andra fel i språket kan vara ett sätt att lyckas med sin kommunikation. I boken *We Can English* bjuder han på ett urval av svengelska grodor, samtidigt som man som läsare får en bild utifrån av ”landet lagom”.

Klarspråk, 2022. Stockholm: Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 4 s.

Klarspråk är en digital tidskrift med nyheter om klarspråksarbete i Sverige

och utomlands. Tidskriften kommer ut fyra gånger per år, och samtliga nummer går att ladda ned på Isofs webbplats: <https://www.isof.se/lar-dig-mer/publikationer/tidskrifter/bulletinen-klarsprak>. I nr 1 på temat samarbete lyftes Hållbarhetsgruppen fram som exempel på hur experter kan arbeta tillsammans för att bygga termlistor och databaser. I nr 2 presenterades vinnaren av Klarspråkskristallen, Arbetsförmedlingen, som fick sitt pris för arbetet med att öka kunskapen om klarspråksarbete internt. Nr 3 hade temat språket i valtider, med anledning av riksdagsvalet 2022. Här kunde man bland annat läsa om retorikkonsult Sofia Jonssons arbete som talskrivare. I nr 4 berättade Björn Melander och Maria Bylin om utgångspunkterna för och arbetet med den nya publikationen *Språkrådet rekommenderar*.

Kullberg, Fredrik, 2022: Svensk floskelordbok: managementjargong, politiska plattityder, värdegrundsabbel. Stockholm: Karneval förlag. 223 s.

Svensk floskelordbok innehåller en lista över moderna klyschor från näringslivet, politiken och mediebranschen. Syftet med boken är att diskutera budskap i floskler och uppmärksamma läsaren på vad som kanske sägs mellan raderna när floskler uttalas. Boken rymmer iakttagelser från arbetslivet, men också från offentliga verksamheter. Med floskler menar författaren högrävan- de och intetsägande ord och fraser som används för att skyla över en konflikt, dölja maktspråk eller okunskap, eller helt enkelt få oss att lockas att konsumera mer av sådant vi inte behöver.

Källner, Niklas, 2022: Ser du inte vad jag säger? Om gester, minspel, tonfall och andra sätt att prata utan ord. Stockholm: Bonnier fakta. 220 s.

Samhället öppnar sig efter pandemin, och med det är vi tillbaka till fysiska möten av olika slag där vi inte längre kan dölja oss bakom filter och avstängda kameror. I den här boken redogör författaren för forskning om hur ansiktsuttryck, röstlägen, gester och mimik spelar roll för vår kommunikation vid sidan om verbala resurser. Hur kommer det sig att vissa ser sura ut när de är intresserade och varför uppfattas clownen som obehagliga? Källner bidrar med sina erfarenheter från arbetet som journalist, och menar exempelvis att ögonkontakt kan vara en överskattad strategi, och att det finns sätt att göra sig trevlig även om man ställer obekväma frågor.

Linell, Per, 2022: Med språket genom tillvaron: en introduktion till dialogiska perspektiv om språkande, tänkande och kommunikation.

Linköping: Linköpings universitet. 488 s. Tillgänglig på: <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1669209/FULLTEXT01.pdf>.

Med den här boken hoppas författaren ge alla intresserade av språk, antropologi, sociologi, kognitionsvetenskap, kulturvetenskap, språkpsykologi, etnologi m.fl. en introduktion till dialogiska teorier om mänskligt (socialt) meningsskapande och kommunikation. Författaren är professor i språkvetenskap och har gett ut en rad verk, varav *Människans språk* från 1978 räknas till de banbrytande inom sitt fält.

Löfström, Malin, 2022: Språklig stil och stajling bland finlandssvenskar i Stockholm: – ett mobilitetsdialektologiskt perspektiv. Doktorsavhandling, Uppsala: Uppsala universitet. 220 s. Tillgänglig på: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1651129/FULLTEXT01.pdf>

I avhandlingen analyseras intervjuer och smågruppssamtal med elva deltagare. Syftet är att undersöka språklig stil och stajling bland västnyländska finlandssvenskar i Stockholm, i samtal med sverigesvenska personer. Syftet är också att studera hur identitet och språklig stil och stajling hänger ihop. Teoretiskt tar undersökningen avstamp i variationslingvistik och sociolingvistisk teori. Resultaten visar att deltagarnas språkliga stil kan kategoriseras som finlandssvensk. Stilen framträder även i deltagarnas metaspråkliga resonemang. Analysen av dessa tyder enligt författaren på val som kan kopplas till deltagarnas identitet.

Malmgård, Sofia & Azbel Schmidt, Morena, 2022: Sveriges språkflora. Andra upplagan, Stockholm: Morfem. 236 s.

I boken presenteras fakta om ett femtiotal av de språk som talas i Sverige. Det handlar om de stora invandringsspråken, men också om främmande språk vi lär oss i skolan och om de nationella minoritetsspråken. Den första upplagan av denna bok kom ut i september 2019. Den nya upplagan har utökats med fler språk och språkprover, aktuella siffror för antalet auktoriserade tolkar, en lista med autonimer, det vill säga språkens namn på sitt eget språk, och ett register. Boken innehåller också ett nytt avsnitt om flerspråkig krisinformation, baserat på erfarenheter från coronapandemin.

Malmström, Hans & Pecorari, Diane, 2022: Språkval och internationalisering. Rapporter från Språkrådet 19. 52 s.

Engelskans utbredning i tal och skrift i Sverige var en av de uttalade drivkrafterna bakom språklagen (SFS 2009:600). I diskussionen om språklagen var högre utbildning och forskning det samhällsområde där engelskans dominans ansågs ha nått längst. I den här rapporten presenteras en aktuell undersökning om engelskans ställning på svenska universitet och högskolor. Resultaten

visar att användningen av engelska på svenska lärosäten har ökat. Ökningen är särskilt stor inom humaniora och teologi, där svenskan tidigare varit det dominerande språket. Undersökningen är en uppföljning av en studie som gjordes 2010.

Markstedt, Carl-Johan & Peña, Cecilia, 2022: Svenska impulser 8. Grundbok. Stockholm: Sanoma Utbildning. 250 s.

Svenska impulser är ett nytt läromedel baserat på de reviderade kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk (Lgr22). Boken har åtta kapitel som tillsammans syftar till att stötta elevers utveckling i muntlig och skriftlig framställning, litteratur och språk. I varje kapitel finns ett fördjupningsuppslag, där eleverna ges möjlighet att lära sig mer om till exempel olika genrer och författare. Sist i boken finns det en grammatiköversikt som tar upp satsdelar och språkriktighet.

Mattson, Anki (red.), 2022: Råd om språk: språkkonsulternas bästa tips till dig som skriver. Stockholm: Producta. 126 s.

Råd om språk erbjuder lösningar på språkliga dilemman som man kan hamna i både privat och yrkesmässigt. I sex kapitel behandlar den termer, klarspråk, webbskrivande och grammatik, med det gemensamma syftet att visa hur texter kan bli mer läsaranpassade. Boken innehåller ett urval av företaget Språkkonsulternas språkbrev som varje månad publiceras på företagets webbplats. Bokens redaktör har varit verksam som examinerad språkkonsult sedan 1999.

Melander, Ida, 2022: Att göra sin röst hörd. Sjukdomsförhandlande diskurser, genrer och berättelser om endometriosis. Doktorsavhandling, Örebro: Örebro universitet. 132 s. Tillgänglig på: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1652466/FULLTEXT01.pdf>

Syftet med denna avhandling är att beskriva hur meningsskapande om sjukdomen endometriosis förhandlas språkligt i tre hälsorelaterade kontexter: i diskussionsforumtrådar, på ett aktivistiskt konto på Instagram och i genren egenremiss. Målet med studien är att visa vilka förutsättningar som finns för patienter med endometriosis att delta i och styra en situation där de med sin sjukdom har en central roll.

Melander, Björn m.fl. (red.), 2022: Språk och stil: tidskrift för svensk språkforskning, NF 31:2, 2022. Uppsala: Uppsala universitet. Tillgänglig på <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1658081/FULLTEXT01.pdf>. 232 s.

Den årliga tidskriften Språk och stil publicerar språkvetenskapliga artik-

lar och recensioner av språklitteratur. I detta temanummer presenteras aktuell forskning om pivåyttranden och pivoider i svenskan (Elisabet Engdahl, Per Linell & Niklas Norén), det adverbiala uttrycket i samtalsinteraktion (Sara Rönnqvist), interjektioner eller ideofoner, om en undersökning av vips och svisch (Maria Wiktorsson), det-konstruktioners betydelsepotential i svenskan (Kajsa Thyberg), kolon som informationsstrukturerande skiljetecken (Alexander Katourgi), egenremissen som genre (Ida Melander) och stilval i ett snårigt textlandskap (Alva Dahl).

Niemi, Stina & Sevón, Sofia, 2022: Vetenskapligt skrivande för lata. 99 snabba skrivtips. Första upplagan, Stockholm: Morfem. 140 s.

Boken vänder sig till studenter som har svårt att komma igång med sin uppsats, inlämningsuppgift eller rapport. Den vänder sig till dem som tycker det känns ovant att skriva vetenskapligt och dem som av andra skäl gärna undviker arbetet. Boken innehåller 99 skrivtips och passar både nybörjaren och den mer erfarna skribenten.

Petersen, Petra, 2022: Flerspråkighet och digitala resurser i förskolan. Första upplagan, Lund: Studentlitteratur. 144 s.

De flesta pedagoger vet hur viktigt det är för barn att få träna sitt modersmål, men saknar ofta resurser, särskilt om man som pedagog inte själv talar barnens förstaspråk. Med förankring i forskning redogör Petersen för hur digitala resurser kan bidra till förskolans mål att utveckla barnens språk. Boken ger handledning i arbetssätt, med tips på aktiviteter som stöd till personalgruppen och verksamheten. Boken innehåller en förteckning över digitala resurser som kan användas tillsammans med barnen. Här finns förslag för de fem nationella minoritetsspråken och för ytterligare åttio minoritetsspråk.

Pitkjärvi, Tiina, 2022: Mer än bara vara rosa: Bröstcancerrelaterade kampanjer i Sverige (2015–2016) som social praktik. Doktorsavhandling. Uppsala: Uppsala universitet. 184 s. Tillgänglig på: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1654132/FULLTEXT01.pdf>

Syftet med denna avhandling är att stärka kunskapen om hur socialt deltagande i kampanjer om bröstcancer realiseras och förhandlas i medier. Detta görs genom en analys av texter från Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation och Cancerfonden och från andra aktörer som rekontextualiserar kampanjpraktiker under perioden 2015–2016 i Sverige. Avhandlingen visar att socialt deltagande ofta realiseras genom konsumtion av rosa varor, men också att representationer av känslor kan vara en väg in i den sociala praktiken.

Salomonsson, Johanna, 2022: Systemisk-funktionell grammatik. För lärare i svenska och svenska som andraspråk. Första upplagan, Lund: Studentlitteratur. 262 s.

Som lärare i språk och skrivande är det viktigt att kunna erbjuda sina elever olika strategier för att formulera innehåll och budskap på olika sätt. Den här boken kan utgöra ett underlag för detta. En utgångspunkt inom systemisk-funktionell grammatik, SFG, är att språket systematiseras för att vi som språkbrukare har behov av att uttrycka betydelse. Med hjälp av textexempel diskuterar författaren språkmodellen ur olika perspektiv, och i slutet av varje kapitel ges tips på hur man kan tillämpa kunskaperna i undervisningen. Boken är skriven som en inkörsport till SFG och riktar sig främst till lärarstudenter och lärare i svenska och svenska som andraspråk.

Samuelsson, Robin, 2022: Guidad lek i förskolan. Språkutveckling mellan undervisning och lek. Första upplagan. Lund: Studentlitteratur. 136 s.

Kan man undervisa barn på ett sätt så att de samtidigt kan utveckla sitt språk och stimulera sitt sociala och kulturella lärande? I den här boken presenteras en forskningsgrundad metod som bygger vidare på den lekbaserade pedagogiska miljön som ofta redan finns på svenska förskolor. Flera exempel från svensk förskola förekommer, där författaren resonerar kring hur barnens lärande kan stöttas genom interaktion, delaktighet och guidad lek. Boken vänder sig i första hand till förskollärarstudenter och pedagoger på förskolor.

Senter, Karin, 2022: Om språkliga resurser hos gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund. Doktorsavhandling, Uppsala: Uppsala universitet. 279 s. Tillgänglig här: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1661515/FULLTEXT01.pdf>

I denna avhandling vill författaren visa hur flerspråkiga ungdomar i förorten positionerar sig språkligt men också med kläder och musikpreferenser i förhållande till majoritetssamhällets ungdomar. Resultaten visar att ungdomarna i förorten låter "förortska" i alla undersökta sammanhang, som under raster, luncher och i skolredovisningar. Det innebär att det alltid finns en "en klang av förorten" i talet, även när ungdomarna väljer att anpassa sitt språk i en mer standardnära riktning. Resultaten visar också att man inte bara kan *göra* förort; med språk, musik och klädstil kan man förkroppsliga förorten och *bli* den.

Språktidningen, 2022. 84 s.

Språktidningen är en bred, populärvetenskaplig tidskrift som utkommer med åtta nummer om året. Varje nummer har forskningsförankrade artiklar,

krönikor och reportage om både svenska språket och andra språk. Tidningen innehåller också bokrecensioner och ”läsarnas frågor” om språkbruk och dialekter med svar av språkvårdare, forskare och terminologer. Se även: <https://spraktidningen.se/>

Sundqvist Pia m.fl (red), 2022: Språk i skola, på fritid och i arbetsliv. Aktuella arenor för svensk forskning inom tillämpad språkvetenskap. Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap Asla: Asla:s skriftserie 29. 322 s. Tillgänglig på <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1649196/FULLTEXT01.pdf>.

Språk i skola, på fritid och i arbetsliv är det första fristående numret av ASLA. Numret innehåller tretton artiklar med anknytning till temat. Bland annat analyseras elevtexter och nationella prov, flerspråkighet, svenskämnet och hur ungdomar skriver på fritiden.

Svensson, Ann-Marie, 2022: I en annan skepnad. Varberg: CAL-förlaget. 112 s.

I denna essä diskuterar författaren arton ord, från *dablia* till *hållbarhet* och *energi* – och följer orden genom språkets ”mångbottnade och böljande landskap”, med det övergripande syftet att erbjuda läsaren ett mer kunskapsgrundat sätt att tala om miljö och klimat. Författaren är utbildad inom språk och humanekologi och bodde under många år i Schweiz och Mexiko. Erfarenheterna av att leva i andra kulturer och språkområden har bidragit till ett intresse för hållbarhetsfrågor.

Zelano, Johan, 2022: Att skriva akademiskt inom vård och medicin. Lund: Studentlitteratur. 122 s.

Både den som studerar eller arbetar inom det medicinska fältet kan behöva skriva en uppsats, projektrapport eller vetenskaplig artikel. Den som vill få hjälp att komma igång kan i denna bok få konkreta råd om skrivprocess, språkval och textbearbetning. Boken förklarar hur olika delar i en vetenskaplig text ska se ut, och upplyser om forskningsetik och publicering. Den tar även upp muntliga presentationer. Boken vänder sig till studenter på grund- och avancerad nivå, yrkesverksamma inom sjukvården eller forskarstuderande inom medicin och angränsande fält.

Adresser till språknämnderna i Norden 2023

Dansk Sprognævn, www.dsn.dk
Adelgade 119 B
DK-5400 Bogense
Danmark

Málráðið, www.malrad.fo
Handan Á 5
FO-100 Tórshavn
Färöarna

Institutet för de inhemska språken, www.sprakinstitutet.fi
Hagnäskajen 6
FI-00530 Helsingfors
Finland

Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, www.arnastofnun.is
Skrifstofa Árnagarði
Við Suðurgötu
IS-101 Reykjavík
Island

Oqaasileriffik, www.oqaasileriffik.gl
Postboks 980
DK-3900 Nuuk
Grönland

Språkrådet, www.sprakradet.no
Postboks 1573 Vika
NO-0118 Oslo
Norge

Språkrådet, www.isof.se/sprakradet
Institutet för språk och folkminnen
Box 20057
SE-104 60 Stockholm
Sverige

Sámi Giellagáldu, www.giella.org
Nordiskt kunskaps- och resurscenter för samiska språk
Sajos
FI-99 870 Anár
Finland

Nordisk Ministerråd, www.norden.org
Nordens Hus
Ved stranden 18
DK-1061 København K
Danmark

Nätverket för
språknämnderna i Norden

Språk i Norden är en tidskrift som språknämnderna i Norden publicerar. Vartannat år bygger innehållet huvudsakligen på föredragen från det nordiska språkmötet och vartannat år består skriften enbart av litteraturöversikter från de nordiska länderna. I år innehåller tidskriften endast litteraturöversikter.

Språk i Norden
Institutet för de inhemska språken,
www.sprakinstitutet.fi
Hagnäskajen 6
FI-00530 Helsingfors, Finland
E-post: bianca.ortiz.holmberg@sprakinstitutet.fi